

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 14 JUNI 1914.

HUFVUDREDAKTOR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

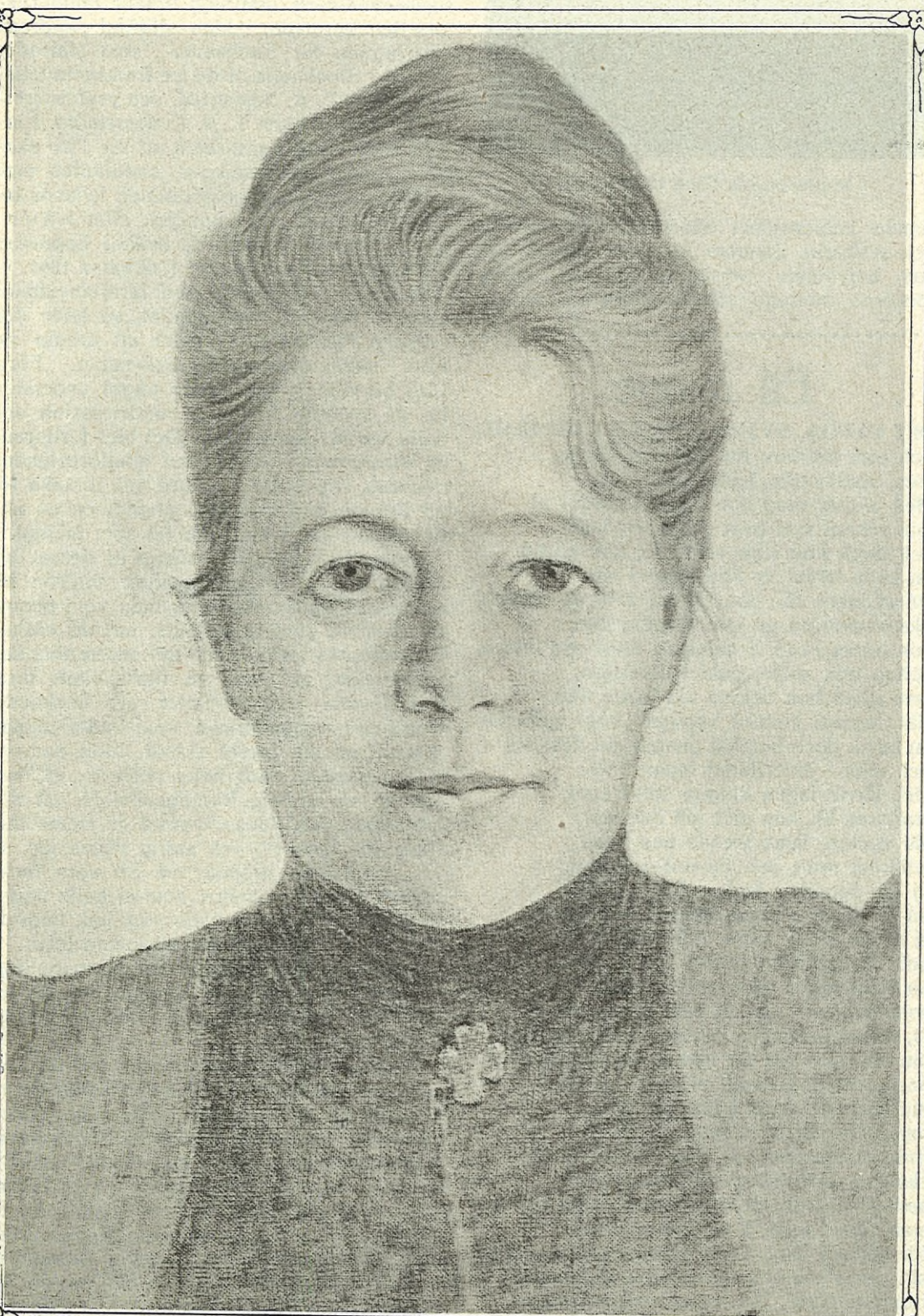
Selma Lagerlöf

i
Svenska Akademien.

DET HANDE MARKLIGA TING inom Gustaf III:s viltra krets nutilldags. På C. D. af Wirséns stol placerades för ej länge sedan en af hans mest markerade motståndare på dikkonstens fält, Verner von Heidenstam, och i dessa dagar har Svenska Akademien genom af konungen sanktioneradt val kallat d:r Selma Lagerlöf att intaga platsen efter A. T. Gellerstedt. Därmed var dammen bruten, som hittills hållit kvinnan utestängd från detta åt "snille och smak" helgade samfund.

Selma Lagerlöfs diktära torde väl knappast bli större, därför att hon nu får en följd vid det historiska bordet i den historiska børsalen vid Stockholms stortorg, men invalet skall i hvarje fall mötas af nationens ogrumlade sympati och öka akademiens prestige såsom en institution, den där rättvist uppskattar hvad som är stort och bärande i svensk diktkonst. Det torde icke vara falskt att påstå, att hvad föregående svenska författarinnor af betydelse, såsom Anna Maria Lenngren, Fredrika Bremer, Emelie Flygare-Carlén m. fl. skapat af nationell poesi och epik, löpt samman i Selma Lagerlöfs diktargenius och där slagit ut i en alstring, som med hvarje fiber bottnar i den svenska folksjälen innersta. Hvad hennes föregångerskor haft vare sig af syn och känsla, af patos och löje i en eller annan riktning af svensk arbestämndhet, det sammanfattas hos Selma Lagerlöf i ett stort och rikt ackord, en dikningens härliga ros af purpur och doft. Grubblen, mystiken, den religiösa känslan, natursvärmeriet, lifsglädjen och lifsöfverdådet — allt detta, som bildar strömbruset i den svenska folksjälen och gör den så skiftande och svåråtkomlig för tolkaren, återfinnes i Selma Lagerlöfs dikt, som på en gång är visionärt skådande och naivt formande.

Det synes som en egendomlig ödets skickelse att den fine lyrikern och ömme naturälskaren A. T. Gellerstedt skulle efterträdas af ett kvinnligt vittert geni sådant som Selma Lagerlöf. Ty hvem kan bättre än Nils Holgerssons författarinna äga förutsättning att teckna bilden af denne de små naturidyllernas store konstnär, hvilken i så oeffterhärmliga toner besjungit det intima och älskvärda i svensk natur och svenskt djurlif!

SELMA LAGERLÖF.

EFTER CARL LARSSONS FÖR IDUN UTFÖRDA PORTRATT,
NU DONERADT TILL NATIONALMUSEUM.

Kampen för kunskap.

M DEN SVENSKA KVINNAN kunnat göra någon kulturinsats, så är förutsättningen härför en god undervisning. Det är därför riktigt och rättfärdigt att i sammanhang med Årstautställningen äfven den svenska flickskolans historia blifvit skrifven, dess upprinnelse dragen fram ur glömskan och dess utveckling skildrad fram till vår tid. Uppdraget är utfördt af fru Ebba Heckscher, som i dagarna från Norstedt & söners förlag sänder ut en ganska diger volym med titeln: Några drag ur den svenska flickskolans historia.

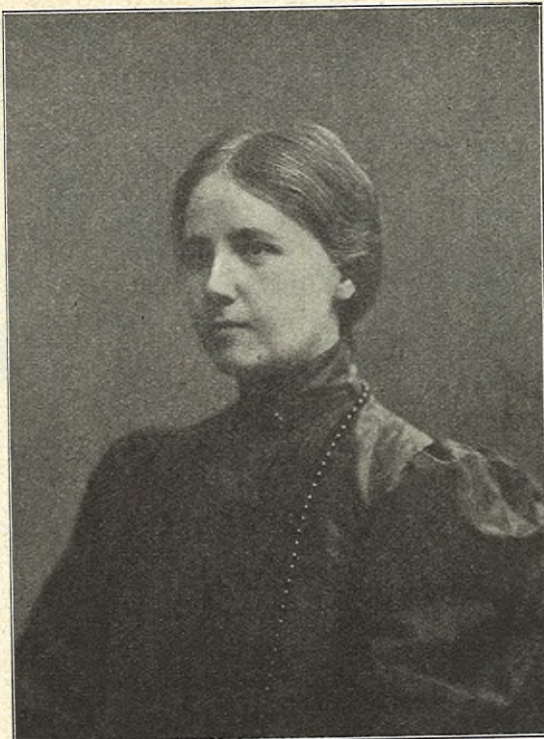
Vtterst få tryckta dokument finnas för den svenska flickskolans historiograf att lita till. I många fall har författarinnan fått samla in uppgifter från nu levande personer, hvilkas erinringar sträcka sig tillbaka till de gamla föregångsskolornas tid. Värde af att dessa källor anlåtats medan man ännu hade tillgång till dem, ligger i öppen dag.

Så snabbt har alltså utvecklingen gått, att dessa skolor, hvilkas elever nu äro gamla, tillhöra en försvunnen historisk typ! I själfva verket är den svenska flickskolans historia relativt kort. Det dröjde mycket länge innan "Det olyckliga svenska fruntimmeret" fick annat än den ylligaste uppfostran med litet franska och prydnadssöm, ritning, dans och musik. Dessa för de högre klassernas kvinnor nödvändiga färdigheter inhämtades i hemmen för guvernant eller i pensionsanstalter, som började uppkomma under 1700-talet. För unga kunskapsförstande själar var den själaspis, som här bestods, mycket mager, sinnet vändes till yllighet och tankarna vandes att röra sig inom trånga banor.

Den första skolan af en delvis ny typ, så tillvida som kunskaperna voro något gedignare, var Evangeliska Brödräfsamlingens skola i Göteborg, stiftad år 1787. Ett par friskolor för flickor grundades af ädla filantroper, men pensions- och guvernantundervisning var fortfarande det normala under 1800-talets första hälft. Pensionerna upprättades af någon stackars mamsell, som behöfde försörja sig, materielen var högst ofullständig, eleverna af olika åldrar samlades allesamman kring den enda lärarinnan vid ett stort bord. Vid 13-14-årsåldern var den unga flickan så utlärd som man ansåg en flicka behöfva vara. Bättre och mera ansedda pensioner funnos nog å större orter, men typen var densamma.

En banbrytare för en flickskola af reformerad typ var Johan Olof Wallin, som gifvit Wallinska skolan i Stockholm dess namn. Denna skola, som öppnades år 1831, var af sin stiftare menad att ge flickorna en undervisning jämbördig med den gossarna åtnjoto. Tanken var ny och djärf, och den allmänna meningen kände sig helt naturligt upprörd, men skolans ledande män lyckades dock genomföra förslaget, om ock i något modifierad form. En annan man, som gjort sig förljant af tacksamhet för sitt intresse för flickornas undervisning, är grosshandlare Jonas Kjellberg, som genom en storartad donation möjliggjorde Kjellberg-ska flickskolans startande i Göteborg år 1835.

Under 1840- och 50-talen funnos flera be-

Professorkan Ebba Heckscher.

römda helpensioner såsom Cecilia Fryxells och systrarna Zanders, burna af ledarinnornas betydande personligheter, af hvilka eleverna mottogo starka moraliska impul-

Ett minne.

DET LÅNGA, SVARA LIDANDET ÄR SLUT, och som befriare till sist kom döden, som, obetvinglig, lyftar våra öden. Med stoiskt mod hon tappert härdat ut och räknat tyst hvar flyende minut; och dock hon icke velat dö, hon gärna än hade lefvat, ty hon älskad var. På skönhet rik, hon strålat som en stjärna, liksom hon på en inre fågning bar; hon ägde, hvad vi människor helst oss önska, behag och snille, guld i öfverflöd, som gladt hon delade vid likars nöd. När hennes lifstråd yppigast sågs grönska, en mask dock hemligt gnagde på dess rot — och midt i öfverflödet ingen bot! Och likväl ingen klagan, intet knot, martyren lik, hon gick sitt öde mot; sitt vackra, ljusa leende hon hade infill det sista, mer än ord det sade. Ej jag försöker teckna hennes bild, på en gång drottninglik och änglamild, ej dessa ögon, stora, gråblå, klara och uttrycksfulla, hvilka sågos vara en skön reflex utaf en ädel själ, som tänkte stort och ville allas väl. O, dessa samspråk om de högsta ting, om allt, som rör sig under stjärningen, om jord och himmel, evighet och Gud, hur ljuda de ej än inför mitt öra, hur åren gått, som kära andebud ifrån en stämma, jag ej mer skall höra! Hur ljuf, melodisk denna svaga röst, som kom ifrån ett sjukt och plågad bröst, som vishet talte, hade ord af tröst för en och hvar, blott glömmande sin egen, sin djupa smärta, endast då förtegen! I andars rymd, hvarest ej sorg mer finns, och mänskan ej af tidens missljud hinns, och kvalens ormar icke längre stinga, hur skall ej denna röst serafiskt klinga vid Lammets tron, där striden är förbi, och allt är klarhet, frid och harmoni!

FILIP TAMMELIN.

Något om den svenska flickskolans historia.

ser. Dessa skolor tillgodosågo lärjungarnas kunskapsbehof på ett helt annat sätt än de äldre "mamsellpensionerna", men så länge ingen ordnad utbildning för lärarinnorna fanns att tillgå, — universiteten voro stängda och seminarier funnos ej — måste ju mycket förbli bristfälligt.

Upprättandet af statens seminarium för utbildande af lärarinnor måste därför, som fru Heckscher anmärker, betraktas som "en af de viktigaste märkesstenarna i det svenska flickskoleväsendets utveckling." Som lärarinneseinariets ursprung brukar alltid räknas den berömda, i Idun utförligt skildrade "lärokursen för fruntimmer", som startades år 1859 i Stockholm af de tre framsynta männen rektor P. A. Siljeström, och professorerna A. H. Fock och T. A. Cederschiöld. Kursen, som hade karaktären af en "fri akademi", med föreläsningar, omfattades med hänförelse af kunskapsförstande kvinnor inom alla åldrar. Den uppgick efter två år i det nybildade seminariet, hvilket öppnades på riksdagens beslut den 1 oktober 1861.

Men om svårigheten med lärarinneutbildningen därmed var afhjälpt, så hade den svenska flickskolan i stället att arbeta sig fram under ekonomiska bekymmer. Först 1875 började staten lämna något understöd till de svenska flickornas undervisning och detta var mycket knappt. Det blef fortfarande lärarinnorna och främst skolföreståndarinnorna, som fingo uppoffra och försaka för att bereda den kvinnliga ungdomen en undervisning af så hög kvalitet som möjligt.

Hvilka hjältebragder många af dessa den moderna flickskolans pionärer utförde för att hålla ihop en skola får man veta genom att närmare studera kapitlet om de enskilda skolornas historia och det intressanta kapitel, där ett antal af flickskolans mest framstående personligheter äro tecknade. Om den föreståndarinnan, som undertecknad minns från sitt första skolår, blott som en sträng gammal dam, heter det t. ex. att "hon offrade sin privata förmögenhet för att tillfredsställa den tidens kraf på en elementarskola för flickor", och aldrig minns jag att vi småflickor drömde om att vara tacksamma för det. Andra, som ej hade någon förmögenhet och arbetade utan lön, fingo ta annat arbete bredvid för att kunna lefva.

Tyvär är det omöjligt att närmare ingå på denna historia eller att göra den jämförelse med förhållandena af i dag, till hvilken boken inbjuder.

Vi kunna blott rekommendera den till alla, som äro intresserade af den svenska kvinnans kamp för kunskap. Boken har blifvit ett stycke kulturhistoria, och fru Heckschers i företalet uttryckta stora blygsamhet med afseende på resultatet af hennes arbete, tyckes fullkomligt obefogad. Det är möjligt, att en utförligare, på mer omfattande studier grundad historia öfver den svenska flickskolan kommer att bli behöflig, men den nu föreliggande är också tillkommen på 8 veckor och "under trycket af en annalkande utställning"; den har dock förstahandsmeddelandets hela friskhet och fördelen af att föra läsaren samman med rika och originella personligheter.

E. W.

Prenumerationspris:

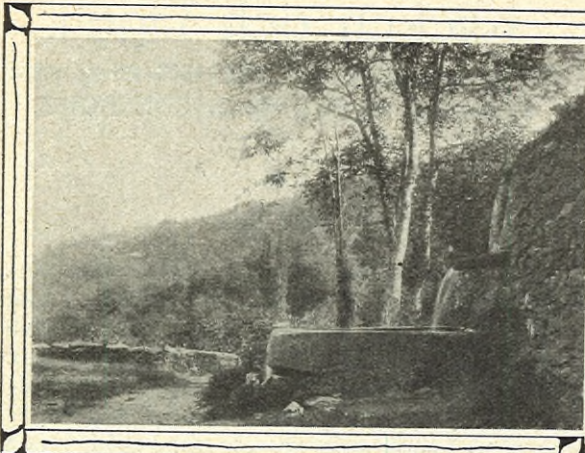
Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 9.—
Halft år.....	> 3.50	Halft år.....	> 4.50
Kvartal.....	> 1.75	Kvartal.....	> 2.25
Månad.....	> 0.75	Månad.....	> 0.90

Iduns Byrå o. Expedition, Mästern Samuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst, direktören kl. 11—1	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
25 öre efter text.	30 öre å textside.	30 öre efter text.	35 öre å textside.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		20% förh. för särsk. begärd plats.	

Ingången till Angrogualden.

Kyrkan i Angrogualden.

På bottnen af Angrogualden.

(Forts. och slut.)

SJÄLF HADE JAG DEN OF-
 verraskningen att under mitt
 första besök i Torre-Pellice
 höra svenska talas på ga-
 tan och finna, att svenska
 damer den sommaren bebodde ett hus på
 en af Angrogualdens mest idylliska slutt-
 ningar. Och mången skön stund fick jag
 där tillbringa under sekelgamla kastanjer,
 genom hvilkas bladverk den italienska som-
 marsolen föll ned på den smaragdgröna
 gräsmattan. Och detta gifver mig nu anled-
 ning att äfven tala något om denna dalarnas
 pärla och hjärta, på samma gång deras fäst-
 ning och helgedom.

Hvad naturen i Angroguaa angår, är den en
 dröm af skönhet, omöjlig att ens tillnärmel-
 sevis beskrifva. Det ligger något så ljufft tju-
 sande öfver denna dal, som endast är en
 refva eller remna mellan tvenne skyhöga al-
 per, fylld ända till brädden af en vegetation
 så rik, att man tycker sig aldrig hafva sett
 dess like. Längs dess ena sida går vägen
 fram under ett hvalf af härliga löfträäd — in
 och ut slingrar den längs de talrika raviner-
 na, ofta löpande på en betydlig höjd öfver
 den smala dalbottnen med dess skumman-
 de, hvitgröna bergsflod. Ofta störta bäckar
 och rännilar utför bergets sidor och man
 plockar här orkidéer, vild kaprifolium och
 finaste ormbunkar, cyklamen och gentianor i
 rikaste öfverflöd.

När man hänförd vandrar omkring i detta
 tysta undangömda paradis, där intet ljud
 stör stillheten, har man svårt att fatta hur
 det var före religionskrigens utbrott, då da-
 lens invånare, bärande husgeråd och mal-
 varor, strömmade in i dess inre ända, en
 kitteldal af mäktiga proportioner, Pra del
 Torno kallad. Endast där kunde kvinnor
 och barn, sjuka och ålderssigna känna sig

Från Valdenserdalarna.

Ett sydländskt hjältfolk med svenska
 sympatier.

För Idun af **EBBA RAMSAY.**

någorlunda säkra för fiendernas grymma
 raseri.

Inträdet dit är en passage så trång, att
 floden ensam fyller densamma. Vägen är
 en urholkning i klippväggen, och just där
 den är som smalast, gör den en tvär vänd-
 ning för att omedelbart utmytna i den stor-
 slagna dalen. "Valdensernas Thermopylä"
 benämnes detta ställe af De Amicis, och för
 dem har det upprepade gånger bevisat sig
 som sådant. De tappra bergsbarnas båg-
 skyttar och slungkastare nedlade ofelbart
 dem, som vågade sig framom kröken. Och
 deras bröder på höjderna ofvanför rullade
 samtidigt stenblock utför branterna, som
 ryckte hela kompanier af soldater med sig
 ned i floden. Kom så ett oväder eller en
 dimma, uppstod formlig panik, och trupperna
 flydde i vild oordning. På eldvapnens tid
 behöfdes det en gång blott nio man för att

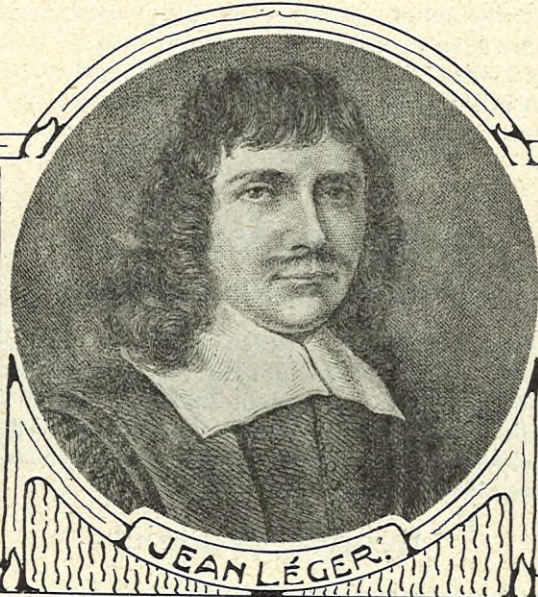
med framgång försvara ingången till Pra
 del Torno och de många olyckliga som dit
 tagit sin tillflykt.

Man har ofta undrat, hur det varit möjligt
 för ett så litet folk att reda sig mot en så
 stor öfvermakt, men dalarnas topografi gaf
 dem en stor fördel öfver fienden. De utgöra
 tillsammans liksom en enda, utomordentligt
 stark, naturlig fästning. Den fullkomliga
 kännedom, valdenserna ägde om sina berg,
 den påpasslighet, hvarmed utkik hölls och
 bud sändes från dal till dal, bidrogo ock
 till den underbara framgången. Deras s. k.
 "compagnies volantes", bestående
 af ungt, utvaldt manskap, voro äfven kända
 för den utomordentliga snabbhet, hvarmed
 de förföljde fienden.

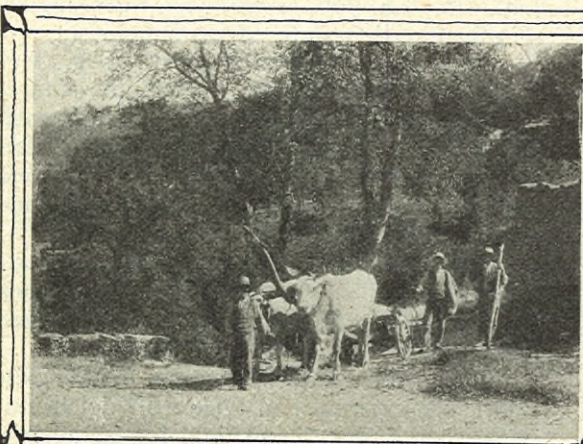
Ett djupt intryck gjorde Pra del Torno på
 mig, då jag i sällskap med mina svenska
 vänner besökte det. Likt en utbrunnen kra-
 ter af enorma proportioner öppnade det sig
 framför oss, och den dämpade belysningen
 och en lätt dimma gafvo något obeskrifligt
 vemodsfullt åt det hela. Nu rådde där en
 ostörd frid, på bergssluttningarna betade
 boskapen, och sätrarna, les alpages,
 lyste hvita mot det gröna gräset, under det
 att en liten by, omgifven af odlade tegar, in-
 tog medelpunkten af dalbottnen. Allt tycktes
 likväl den dagen tala till mig om de tider, då
 tusenden här i dödsångest bidade på ut-
 gången af de strider, som utkämpades i de-
 ras omedelbara närhet, vissa om att döden
 och det, som är värre än döden, blef deras
 loft, ifall soldaterna lyckades tränga sig in
 till dem.

Och så vill jag nu till sist berätta, hur det
 kommit sig att vi svenskar som nation fak-
 tiskt stå i en alldeles särskild tacksamhets-
 skuld till valdenserna.

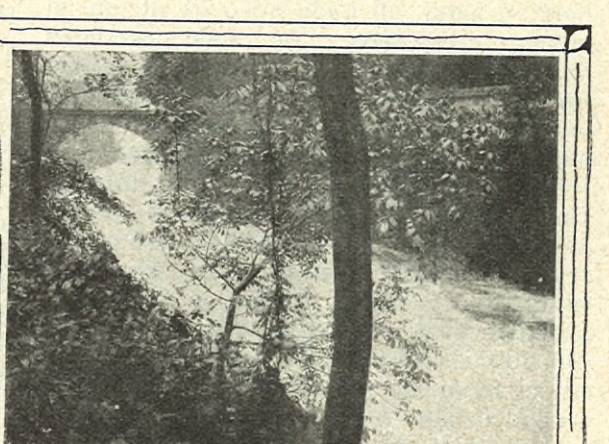
På sextonhundraalet lefde i dalarna en
 framstående man, känd i vida kretsar äfven

JEAN LÉGER.

Oxspann i Angrogualden.

En bergbäck i Angrogualden.

KLÄDNINGAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder
 nerfäskade och oanvändbara klädning för ke-
 misk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska
 Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir för-
 vånad öfver det goda resultatet.
 Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vän-
 der Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
**Finare Post-, Skrif-, Kople-
 och Tryckpapper
 samt kartong.**

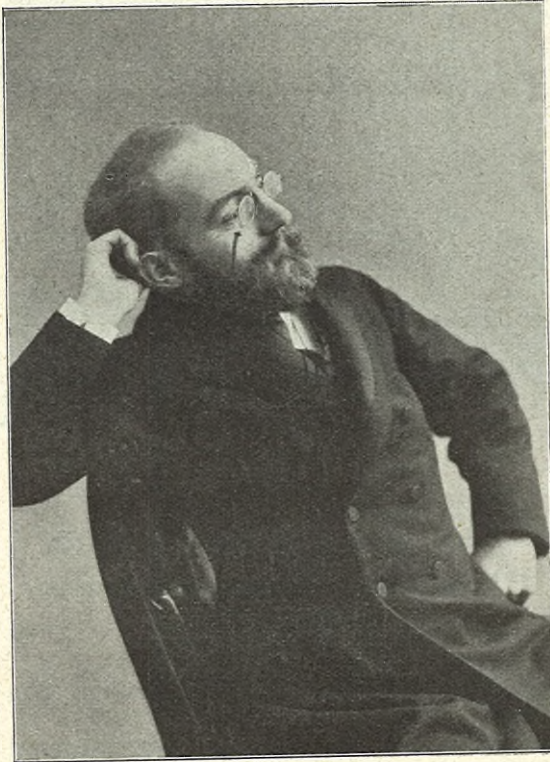
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

utom sitt fädernesland, vid namn Jean Léger. Han tillhörde en gammal prästsläkt, städse berömd för sin fromhet och tapperhet. Och han behöfde dessa egenskaper, ty han måste vara en herde för sitt folk i krig som fred och bistå det med råd och dåd, särskildt då det gällde att underhandla med fienden eller representera det vid fredssluten. Lifsfaror och strapatser trotsade han länge oskadd och företog upprepade gånger resor för att göra valdensernas lidanden kända i utlandet och utverka dem bistånd af protestantiska furstar. Efter många växlande öden och sedan han varit medel att förskaffa sitt folk fred och lätnad åtminstone till en tid landsförvisades han. I utlandet mottogs han dock med öppna armar och slutade sitt lif som pastor i Leyden. Dessförinnan utgaf han dock sin "Histoire des églises vandoises", i hvilken man på hvarje sida känner hur glödande den kärlek var, med hvilken han omfattade sina förföljda bröder. Han skildrar i detta verk utförligt, ej blott dalarnas läge, natur, produkter, valdensernas ursprung och förtid, utan äfven det han själf på sin tid sett och upplevat — flere blodiga fälttåg och hemska massakrer — och särskildt folkets ousägliga tålmod i lidandet och trohet intill döden. Härtill fogar han vittnesbörd från samtida trovärdiga personer, militärer, präster och ämbetsmän, äfvensom illustrerande kopparstick, och gör däraf en bok som våra dagars valdenser för att ej onödigtvis hos dem uppväcka bitterhet gärna undanhålla sina barn så länge dessa icke uppnått mogen ålder.

Det är i denna märkliga bok, som författaren äfven gifver autobiografiska meddelanden om sitt eget händelserika lif och bland annat berättar om sin vistelse som studerande vid högskolan i Genève, där en farbror till honom innehade en professorsstol. Därunder hände det sig, säger han, att en främmande prins en tid uppehöll sig i staden och roade sig med att bada i Genève sjön på ett ställe kalladt Eaux-vives. Därunder blef hans ena fot så insnärjd i vissa farliga vattenväxter, att han ej förmådde göra sig fri igen. Och då ingen af de på stranden stående vågade komma ut till honom, gaf man honom redan förlorad, men såg i detsamma den unge Léger nalkas. Redan på långt håll anropades nu den italienske studenten, känd för sin stora kroppsstyrka och skicklighet i simkonsten, att komma den drunknande till hjälp. Denne sam ut till prinsen, dök med en knif i handen och afskar det snärjande gräset. Men som den drunknande redan sväljt mycket vatten och var i det närmaste utmattad, fattade han tag om sin räddare så hårdt, att båda höllo på att gå till botten tillsammans. De hade säkerligen drunknat, om icke Léger i samma stund träffat på en sandbank, där vattnet icke gick honom öfver hufvudet. Han andades nu ut, samlade krafter till nya ansträngningar och förde snart prinsen i säkerhet på stranden. Denne fästade sig nu så varmt vid valdensaren, att han ville taga honom med på sin resa. Men Légers lärare, hvilka förutsågo, att den rikt begåfvade ynglingen skulle kunna blifva till stor välsignelse för både kyrka och folk i sin hembygds dalar och fruktade att ej få återse honom, ifall han nu följde med den unge fursten, ställde om, att farbrodern blef gjord uppmärksam på saken. Légers fader tillskref nu sonen att han ofördröjligen skulle lämna Genève utan att avsluta sina studier.

"Den resande prinsens namn," skriver Léger själf, "var Karl Gustaf af Pfalz-Zweibrücken och han blef sedermera konung af Sverige."

Det är således tack vare en framstående valdensare som en af våra bragderikaste och störste konungar, den som skulle gifva Sverige dess naturliga gränser och tre värderika provinser samt omgifva det svenska namnet med ära och glans, räddades från en förtidig död.

Författaren K. G. Ossian-Nilsson. Alfr. B. Nilson, Helsingborg, foto.

I vårt Romanbibliotek

börjar med detta nummer offentliggörandet af

K. G. Ossian-Nilssons

nya roman

Prästens barn,

en skildring af skänkt prästgårdslif, som otvifvelaktigt kommer att lifligt intressera våra läsare, skrifven som den är med all den fart, färg och dramatiska rörlighet, som gjort författaren till den svenska läsevärldens favorit sedan länge tillbaka.

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för årets senare hälft, för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition. Alla prenumeranter erhålla gratis Iduns julnummer 1914:

Svensk bygdejul

som i år blir extra utvidgad, värdefullt och intressant med julstämningar från Skånes kust till nordligaste riksgränsen.

Klicken och Ligan.

Stockholmsskildringar från 1800-talets sista kvartsekel af HEDVIG SVEDENBORG.

VIII.

• Lif och död.

OLEN SANDE SINA VARMAN- de lifgifvande strålar från en molnfri himmel och kom trädens klubbiga knoppar att glänsa. Och lade man hufvudet på sned och kisade med ögonen så kunde man se, att gräsmattor och buskar hade liksom ett lätt grönt flor öfver sig. Men — för att upptäcka tussilagon mellan grafstenarna behöfdes alls ingen särskild ansträngning. Som gyllene dukater lyste de mellan det grå, bruna och anande gröna rundt om det lilla landtliga kapellet.

S:t Ojens kapell, som det en gång i tiden kallades och där mässor och böner lästes för sjuka och döende, var nu själf dödsdömd. Bakom uppe på bergknallen var det visst meningen att Johannes kyrka skulle resas för att som en vårdkas lysa öfver den växande staden.

På själfva körgården höll man redan på med en del gräfningar och omläggningar.

På en bänk midt i solen satt mamsell Bommander och lät steka sitt hull. Hon såg på det gula kapellet med de smårutade fönstren och de tunga fönsterluckorna, på de lekande barnen och den spirande grönskan. Men så stannade hennes ögon på en af de flata murade grafvarna, från hvilken två svarta luffhål tittade fram och liksom mötte hennes blick.

— Ja ja, tänkte hon, förr i världen hade då människorna åtminstone veneration för de döda. Ett helt litet hus kunde de få att ligga i och en smula luft unnade man dem också.

— Men nu!

— Herreje hur far dom inte fram. Här gräver dom och rotar och kastar den ena skallen hit och den andra dit och ben och skelett hvar som helst. Hon suckade så djupt vid dessa dystra tankar, stackars Bommander, så att bänken skakade som af en jordbävning, medan Felix Gyllen som satt på bänken i andra hörnet, såg undrande och förströdd upp från sin bok.

I detsamma kom en brandsoldat förbi. Han stannade och klappade henne muntert på axeln: — Nå nå, gumman lilla, hur står det till i dag? Hon ser så bekymrad ut som om hon sålt smöret och tappat pengarna, skratade han och slog sig ner bredvid henne.

— Ja, gyckla han. Men jag skall säga honom att det här är minsann ingenting att skratta åt, och visade på gräfningarna.

— Medges visst, medges visst. Fast därhän skola vi alla en gång — förr eller senare.

— Inte jag, menade gumman segervisst, för jag skall säga honom att jag har redan en grafplats till evaderlig tid ute vid Solna. Det är den enda lyx och bekvämlighet mina förfäder bestått mig här i lifvet.

— Nå, den bekvämligheten gäller väl snarare döden än lifvet, skulle jag mena. Men inte trodde jag, att lilla gumman var så rädd för att dö.

— Rädd för att dö. Hon drog schalen lite tätare om axlarna, hon tyckte att det började dra kallt. Inte är jag rädd för att dö inte, men han kan väl begripa hvilket trassel och elände det kommer att bli på uppsländsens dag i de yttersta fiderna. Hur i all rättfärdig-

För hudens vård och ansiktets skönhet

CREME SIMON J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

"IDEAL" chatull af ek, med 9 1/2 duss. kontrolleradt bordsilver eller ock 9 1/2 duss. 1:ma nysilver till Kr. 625—200. Praktikatlog, ringmått gratis. KUNGL. HOFJUVELERARE JAKOBSTORG 1. REGERINGSÖ 10—21.

hets namn skola de rätta knotorna och skal-larne få reda på hvarann? För vår Herre är ingenting omöjligt, men i alla fall har jag svårt att sova om nätterna när jag tänker på hur illa de lefvande handla med de döda. Och tårarna började sakta sippra fram ur hennes små fettinbäddade ögon.

— Se så, var inte nissen nu, gumman lilla, jollrade brandsoldaten. Låt hon mans dödingarna sköta sig själfva. En har minsann alldeles tillräckligt att bekymra sig för i lefvande lifvet, ska ja säga. Se nu bara på unga herrn där som pluggläser på sin studentexamen, det kan vara något att ligga vakna om nätterna för — de. Och se på lilla flickan Buhre där borta, som hoppar och stuttar hage alldeles bredvid döds kallarna, inte tänker hon på uppståndelsens dag, inte.

Det var alldeles som Thérésine känt på sig att de talade om henne, ty strax efteråt kom hon fram till dem med en min som om hon undrade hvad det var.

Störd af samtalet hade Felix slagit igen boken och lyssnade road till mamsell Bommanders och brandsoldatens funderingar. Han önskade bara att han haft Pepparkakan där, för hon kunde bestämdt ha gifvit Bommander en helt annan uppfattning om uppståndelsens besvärligheter. Själf kom han sig inte för att säga något.

När Thérésine hörde hvad det rörde sig om sade hon: — O ni kan inte tro en sådan ofäck skulle Didrik hittade där borta — en med hår på.

Brandsoldaten gjorde en grimas, Felix såg obehagligt berörd ut och gamla Bommander lagade sig just i ordning att dåna, då Thérésine helt filosofiskt fortsatte: — Men skal-larne — hvad gör det — när själen i alla fall för länge sedan gått till Gud och fått sin egen himmelska boning.

Vid tanken på boning slog Thérésines tankar plötsligt om: — Säg, undrade hon, får jag följa mamsell Bommander hem?

Att få hälsa på i Drottninghuset var det roligaste hon visste. Först att få gå upp för den smala trappan med sina nötta urhålkade steg som kom henne att känna som om hon klemte, och att sedan komma in i det långa låga rummet, där de rödrandiga förhängena bildade de allra näpnaste krypin. Och i hvarje sådan vrå saft en mer eller mindre underbar liten gumma i sin egen länstol, vid sitt eget fönster, bredvid sin egen byrå prydd med förgyllda porslinssaker, snäckdosa, ljusstakar och gamla spöklika fotografier. Det var alldeles som i en saga, tyckte Thérésine. Och så brukade det lukta så egendomligt af kamfer, torkade blommor och pepparmynta.

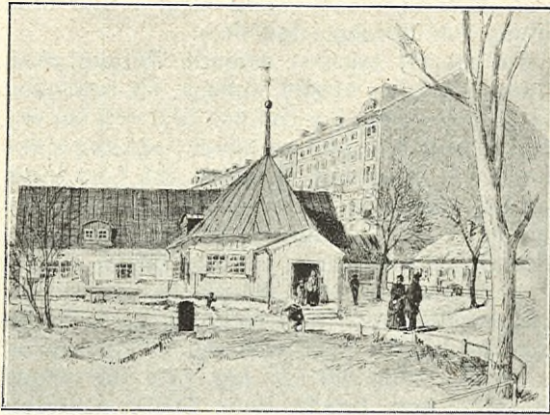
Men den här gången blef det ingenting af med hennes Drottninghus-besök.

Först kom professorskan von Buhre och friherrinnan Gyllen från kyrkan. Maria stannade och ville veta hur mamsell Bommander hade det och om hon tridfes. Ty det var professor von Buhre som med mycket besvär och otaliga papper och intyg, slulligen lyckats få in henne på Drottninghuset.

Och medan hon nu stod där och beskärnade och ömkade sig — hvem är någonsin nöjd — kom Didrik med inte mindre än fem stycken af det dussin barn Wallen, som redan fanns — det trettionde väntades visst — och pojkar Crantz

— Skynda dig, Tessy. Kom med. Vi ska "vippta bräde" borta vid bygget, ropade de i mun på hvarandra.

Thérésine såg ett ögonblick liksom frågande på Felix, men då han alls inte lade märke

Major Sprengkula hade blixtrat mer än vanligt kraftigt på att den uschla kåken skulle jämnas med jorden.

lill henne, hvirflade hon bort med de andra barnen öfver spirande gräs och flata grafhällar, medan Gina och Felix långsamt gingo stora gången ner mot Tullportsgatan.

Öfver deras hufvuden svällde knopparna och med ett knäppande ljud föll då och då ett litet klubbigt bladholster till marken.

Annu lite gänglig i växten, men nära halfva hufvudet längre än Gina, verkade Felix och hon numer nästan som jämnåriga.

— Du, Gina — det var länge sedan Felix slutat att säga mamma-Gina — om fjorton dar — och han såg ner på henne med ett strålände leende.

— Ja, sade hon och log igen. Tänk hvad den hvita mössan skall komma att klä dig. Men Felix, inte behöfver du väl läsa så hårdt nu, det gick ju så öfverdådigt bra för dig i skrifningarna.

— Allt eller intet, ser du. Och han såg djupt och allvarligt på henne som om han tänkt på något helt annat. Men det där förstår du i alla fall inte, tillade han med en omedvetet föraktfull axelryckning. I alla fall har jag saft mig i sinnet på, hvad examen beträffar, att ta de styfvaste betyg, som de någonsin gifvit, tillade han nästan likgiltigt.

Midt i solskenet hade det fallit som en kylig skugga mellan Gina och Felix då Maria nådde upp dem.

— Säg ni, skrattade hon, så bekant den där brandsoldaten hälsade. Han var nog en af Lillans "brandkålar", hvilka så beskyddande ta hand om henne, då vi skicka ut henne att leka ensam.

— Så lagom beskyddande, menade Felix. Faster vet inte att en af dem hade Lillan fastknäppt vid skärpet häromdagen, där hon dinglade som en annan kaffunge, medan han klättrade upp och ner för brandstegen. Den där luftfärden är alla småbarns förtjusning här på körgården.

Maria såg litet fundersam ut och tyckte att det då var för väl att man inte vet allt hvad barnen ta sig till, för då skulle man sannligen aldrig ha en lugn stund.

Och om hon i det ögonblicket sett hvar hon hade Didd och Tessy, så hade hon fått en ytterligare bekräftelse på sina ord.

I högra hörnet, som bildades af blockstensmuren bakom kapellet, var Klickens samlad och höll krigsråd.

Något så skamligt, så afskyvärdt nedrigt som det som händt dem för en stund sedan, hade de aldrig varit med om. Nu gällde det minsann för Klickens ära att ta en ordentlig hämnd.

Sedan de tröttnat på att vippta vid brädstaplarna, där det luktade så godt färskt virke och kåda, föreslog Fabian, äldsta tvillingen Wallen — han höll styft på sin förstfödslo-

rätt — att de allesamman skulle gå in och undersöka nybygget vid Kammakaregatan.

Ur porthvalfvets mörker och kaos klättrade de upp på en slags landgång till första våningen, hvarifrån de färdiga trapporna gingo genom hela huset. Men som trossbotnar och golf inte ännu voro inlagda öfverallt, var det en alldeles särskild hissnande tjusning att krypa ut på bjälkarna och titta ner genom alla våningarna. När de slulligen bleka och svindlande skulle ner igen, var landgången borta och endast ett mörkt svalg bredde ut sig under dem. Mary Wallen blef hvit ända ut i läpparna, men sade inte ett ord medan den mindre modiga Thérésine började gråta till Didriks stora förtret. Men helt tvärt slutade hon upp att snyfta och spände öga och öra det mesta hon kunde.

— Hysch, varnade hon, var tysta. Det är någon där nere.

Det blef dödsstillta i trappafatsen. Alla böjde sig fram och lyssnade. Plötsligt började Mary krafsa sig bakom vänstra örat till tecken att hon upptäckt Franz med örat. Förresten hörde de nu mycket väl att det var Ligan, som lisslade och tasslade där nere i mörkret.

— Kom, sade Allan Crantz, den äldsta af dem, så gå vi upp igen. De ska då åtminstone inte få den fröjden att sitta och kika på oss, som om vi vore någon sorts djur i bur.

— Ja, och sina jäntor hade de också tagit med sig, mumlade Didrik förtörnad, då några tydliga flickfnissningar också steg upp ur dunklet.

— Nåja, det ha nu vi med, menade Allan, så hvad det anbelangar så — men six man på, afbröt han sig själf, här ha vi ju en stege på gårdssidan. Ut med er alle man genom förstufönstret. Sedan klättra vi öfver till nästa gård och så är det vi som lägga oss i bakhåll för dem, medan de sitta där och ugglå och undra hvarvt vi tagit vägen.

Nå, det var nu lättare sagt än gjort, men hur det var lyckades de till sist komma osedda i lä bakom kyrkmuren. Där de nu väntade på att Ligan skulle komma förbi.

Flickorna fick inte så mycket som sticka näsan öfver muren en gång och inte heller fick de gå därifrån, för det kunde förråda deras läge.

Med spända muskler och bultande hjärtan saft de hophukade och minuferna föreföllo långa som timmar, då äntligen fotsteg och muntra stämmor hördes på vägen. Allan tog af sig mössan, spejade öfver muren och dök genast ner igen.

— Där ha vi dem. Ett, tu, tre — gossar — och i samma ögonblick flög sju retade små barbarer öfver muren midt in i den intet ondt anande Ligan.

Det blef ärlig brottning med liftag, krokben och näsblod. Medan Thérésine och Mary rakt inte kunde hålla sig stilla utan hoppade upp på muren och ropade af alla krafter: — Ge på dem bara, ge på dem bara.

— Nej, men se på dom, utbrast den gängliga Lisa Sommarlund, då hon fick se de krigslystna valkyriorna på stenvuren. Och genast antrade hon, hennes lilla syster och Blenda Jansson upp till dem, där de fortsatte striden med både näbbar och klör. Dock mest med näbbarna, ty orden flödade i en enda oafbruten ström.

— Sådana fegingar att gå och ta bort bron.

— Och sådana lipsillar som tog till att lipa när bron var borta, hånade Blenda och satte armarna i sidorna och puffade ut med

Kobb's Hongkong Thé
är den mest omtyckta thédryck.

Till salu i alla finare speceriaffärer.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

magen, så som mormor Jansson brukade, då humöret rann på henne.

— De gjorde vi visst inte. Det var en kattunge däruppe som pep efter sin mamma, sade Mary Wallen helt fräckt.

— Nå, det tror allt den som vill, menade Lisa och fäktade med sina smala armar. Minns du hur du och tvillingarna narrades och sa att för hvarit hus som Dechampsen byggde så skulle det slås ett hål i väggen, så att eran våning till sist skulle bli lika lång som hela gatan. Pytt hvad den blef se'n. Men syskon, det kan du skaffa dej så det är en ren synd och skam.

Mary blef röd som drypande blod. Hennes bärnstensögon gnistrade och den lilla klufna energiska hakan skalf.

— Du, din — din — markatta, stammade hon, men kom inte längre för en dundrande stämman som skar genom stimmets.

— Ä ni alldeles blyt förvildade att på detta sätt störa söndagsriden för hederligt folk. Här sitter jag i mitt fönster och mediterar öfver Swedenborgs Himmel och Helvete och så —

— Så fick majoren se åtminstone det senare i lefvande uppenbarelse, som Pepparkakan brukar säga, gnäggade den rödskäggige Bockfoten och tittade ut genom plankporten.

Därför att han var klumpfotad på högra benet och arg som den onde själf var åkar Jansson känd i hela trakten under öknamnen Bockfoten eller Satan.

— Det kan nästan så tyckas, herr Bockförlåt herr Jansson, sade major Sprengkula och lyfte lite öfverdrifvet artigt på sin gamla slokhatt.

Som vicevärd i huslängan vid Johannes Norra Kyrkogata, eller Johannesgatan som den numera visst skulle heter, låg han och Bockfoten allsamt oftast i delo med hvarandra. Och major Sprengkula hade blixtrat mer än vanligt kraftigt på att han inte skulle ge sig förrän det där uschla åkeriet och den fallfärdiga kåken — där madam Jansson hade sitt magasin med tyåfföljande caffè- och öl-servering jämnades med jorden. — Plånades ut ur världsalltet, som han brukade säga.

I förhoppning att det skulle arta sig till något spännande mellan farbror Pontus, som alla barnen kallade honom, och Bockfoten, hade slagsmålet helt och hållet domnat af.

Men det var ju söndag och gamle Sprengkula höll styft på att man inte skall arbeta om söndagen och inte — bråka heller. Därför mullrade han fram så mildt han kunde, om det inte vore skäl, för den allmänna fridens skull, att hemförlofva hela byket. Hvar och en till sitt.

Och med svullna näsor och hotfulla åtbörder skildes så småningom Klicken och Ligan åt.

Medan Klicken tog upp sin nationalsång:

Farbror Pontus, farbror Pontus är en modig man,
när han kom på gatan,
flydde genast safan
med sin bockfot, med sin bockfot. Detta gjorde han.

Och Ligan svarade med sina hånfulla gälla hvisslingar. En slags rytmisk drill, som Klicken förgäfvades sökt lära sig.

— Se så, gå nu hem rätt öfver körgården och inte bakom muren förbi Sommarlunds, för då blir det bara krakel igen, varnade farbror Pontus Didrik och Thérésine, som varit inne och smakat Malvinas gorån. Och hälsa hem att jag nog tittar in en stund i i kväll, om det passar.

Barnen hade inte hunnit långt förrän de hörde steg och snyftningar bakom sig. Det

var Blenda, med stora tårar i sina blåa ögon, som sprang i fatt dem.

Då morfar Jansson nämnde Pepparkakan hade Blenda liksom kommit till besinning igen. Hon kände hur röd hon blef och hur armarna som hon höll så kavat i sidorna slaknade. O, hvad hon skändes och hon visste att hon måste be om förlåtelse, men hon vågade ingenting säga så länge Sommarlundarna och kusinerna voro i närheten.

— Jag menade inte det där jag sa om lip-sill, snyftade hon och räckte fram en smutsig liten hand, våt, af tårar och full med vårtor.

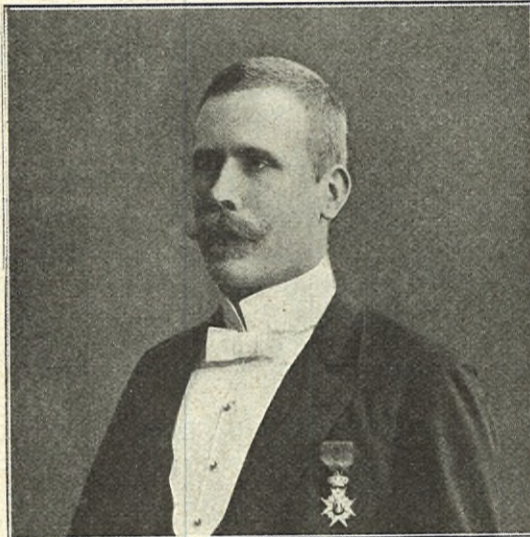
— Ja, men det var jag, och inte någon kattunge som lipade, sade Thérésine ädelmodigt. Förresten skall du ta och gnida dina vårtor med en fläsksvål en kväll, då det är nymåne och sedan gå rundt om en grafsten tre gånger så går vårtorna bort.

— Det förs jag inte, tyckte Blenda och drog rysande ihop sina små späda axlar.

— Om jag följer med dig förs du nog. För jag är inte alls rädd hvarken för dödingar eller spöken.

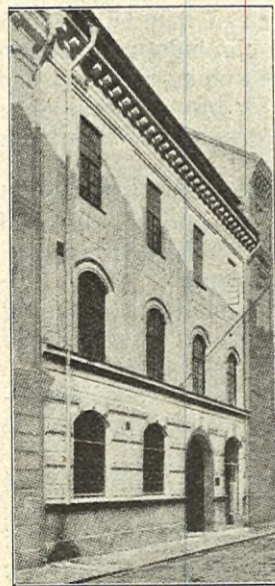
Och sedan Didrik i nåder lofvat att intressera sig för saken, äfven han, och de kommit öfverens om att mötas en kväll olofvades — för det hörde också till kuren — så var försoningen fullständig.

För den gången.

Direktör Alrik Lundberg.

De blindas förening.

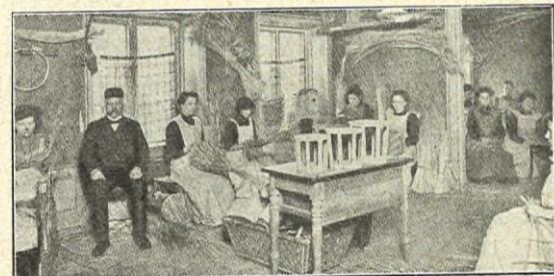

De blindas förenings fastighet Majorsgatan 11.

banbrytande verksamhet daterar sig ända från sammanslutningens början 1889 och som alljämt pågår med obruten entusiasm för de blindas väl. Redan i unga år drabbades Alrik Lundberg, till följd af en olyckshän-

delse, af blindhet, men utan att nedslås fortsatte han sina studier, och det var nu tanken hos honom väcktes att ägna sina krafter åt blindfilantropien. "Jag skall bli något för mina olyckskamrater", var det uttryck han en dag fällde under sina ynlingår, och det löftet har han på ett ädelt sätt infriat. Efter att De blindas förening stiftats blef han dess ordförande och ledande kraft. Inseende nödvändigheten af ett starkt ekonomiskt underlag för den filantropiska verksamheten igångsatte han en systematisk insamling af medel, som han sedan med osparad möda dag från dag genom åren fortsatt och hvilken gifvit ett ståtligt resultat. Från att 1889 ha förfogat öfver endast 900 kr. äger föreningen i närvarande stund fastigheter och fonder m. m. till öfver en half miljon kronors värde samt åtnjuter sedan 1911, tack vare direktör L., ett statsanslag å 25,000 kronor.

I sina fastigheter Majorsgatan 11 och 12 har föreningen inrättat en centralhärd åt blindkulturen. Där ha de blinda sitt klubb- rum, sitt stora bibliotek af litteratur på blindskrift, där är tryckeri för blindskrift, vidare de blindas vekobladsredaktion med den delvis vanföre hr Harald Thilander som redaktör och teknisk chef. Tidskriften "Esperanto ligilo", den enda tidskrift i sitt slag i världen och af stor betydelse som föreningslänk mellan de blinda öfver hela jorden, redigeras också där af den blinde redaktören. För öfrigt finnas korgmakeri- och borstbinderiverkstäder för de blinda inom samma murar samt en handverksskola för kvinnor. — Den 6 juni firade föreningen sin 25-års fest i K. F. U. M:s hörsal hvilken anslående högtidlighet bevidnades af bl. a. kronprinsparet. Vid detta tillfälle erhölet direktör Lundberg medaljen i guld med inskriften "Illis quorum meruere labores", hvilket hederstecken kronprinsen egenhändigt fäste på dir. L:s bröst. En synnerligen vacker festskrift "Ljus" har utgifvits med anledning af jubileet. Till det intressantaste bland de många intressanta bidragen torde räknas rundfrågorna ställda till såväl seende som blinda dels angående blindheten, dels rörande föreningens arbete.

Handverksskolan för blinda kvinnor.

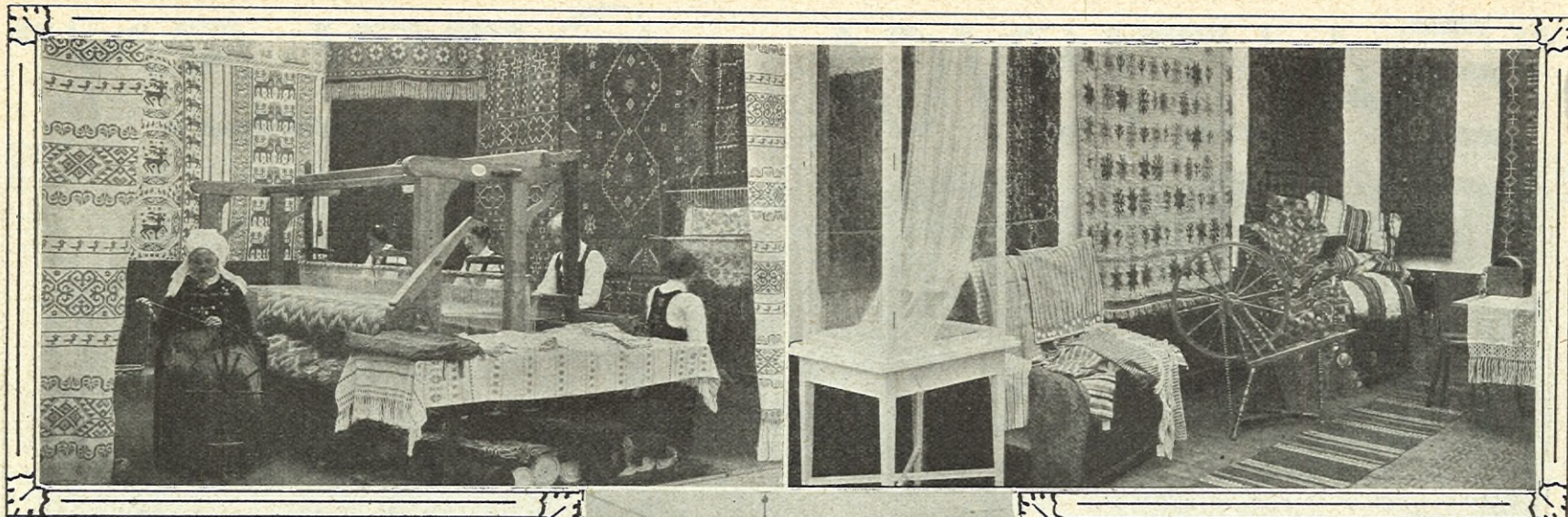
Ett hundra (100) kronor utfästes härmed i pris för en samling Råd och rön för hus och hem.

Härmed åsyftas en mönstersamling af sådana tillämpliga på hushållets och hemskötselns olika områden, som sedan skola inflyta i vår "Hjälpreda".

Täflingsmanuskripten, hvilka böra vara försedda med påskriften: *Idun augustitäfling* samt åtföljda af försegladt motto, innehållande författarens namnsedel och adress, måste vara inlämnade till redaktionen af *Idun* senast den 1 nästkommande juli.

Stockholm den 1 juni 1914.

IDUNS REDAKTION.

Hos mor Cilluf på skånska hemslöjdsutställningen.

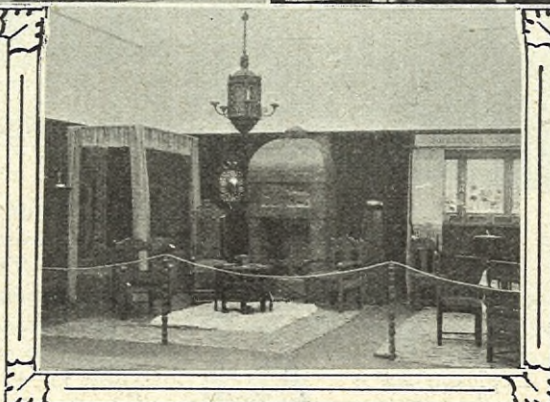

AGARNA GÅ UNDER VÄRENS skiftande skyar, och en kväll efter prolongerad majgrånad konstaterar man, att den unga sommaren står färdig med full-

blommiga kransar af syren och rosig hag-torn i det stilla kvällsguldet, mot hvilket skränande skånska råkor draga svarta streck. Den balliska kampanilen lyfter sig efter regn och väder på nytt som förklarad mot bakgrunden af ett kopparfärgadt kvällsmoln. Medan dagens sorl tystnar kring hallarna, tala vi sakta om mognade intryck från det öfverflöd af teknisk fulländning på alla områden, som döljer sig — nej, som breder ut sig — bakom de hvita murrarna därborta.

Den första glupska aptiten på allt det myckna nya och intressanta, som nästan kom oss att storkna, har efterträds af ett mera betänksamt och lugnt, och därför så mycket mera gifvande, iakttagande.

Om en sak äro vi öfverens: att den svenska "hemkonsten" — d. v. s. fulländningen och kulturen af det bästa traditionen lärt oss och framåtskridandet möjliggjort ifråga om hemmets rätta tillredande med det sköna och det ändamålsenliga i förening — fått sig ett glädjande stort och välplaceradt utrymme beskärmt på den Baltiska. Man går inte många steg, utan att möta en angenäm bekräftelse på, att det svenska hemmet har återfunnit sig själf efter decennier, ja, kanske generationer af politisk förbistring. Nu tala åter de linjer och färger, som våra fäder framålskat, sitt trygga och hjärtliga språk, icke blott från alla de svenska läns- och landskapsutställningarna, där hemmens undanträngda konstfärdighet i kvinnlig så-

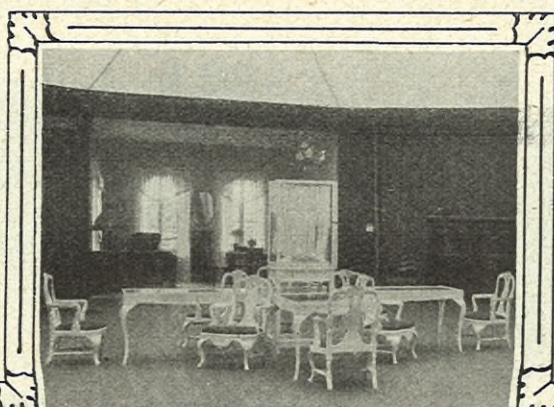

Föreningen Jämtslöjds utställning. A. Möllman foto.

Hemmets skönhet på Baltiska utställningen.

väl som manlig slöjd åter visar sig ha kommit till sin rätt, utan också från de moderna stadshandverkarnes husgeråd af alla de olika slagen.

I fonden af Industrihallen går ständigt en ström af lifligt intresserade iakttagare utmed den långa "hemslöjds-gatan", där från olika interiörer de svenska byggena, från det förmögna och färgälskande sydliga

Blekinge läns hemslöjd.

slättlandet, upp genom det kargheten och knappheten med fyndighet och idoghet besegrande bergs- och skogslandet, alla tala om sina bebyggares kärleksfulla nit. Sydsvenskt rödlakan, flamskt, flossa och keramik, nordsvenskt lin och konstsmide, vadstenaspetsar och halländsk bindslöjd och alla de skiftande, men i ett: i gedigenhet och enkel skönhet lika gammalsvenska möblerna — allt är det ganska godt och af det allt må vi gärna taga nyttig ömsesidig lärdom, säga våra damer.

Fru Elsa är eld och lågor öfver Nordiska kompaniets aristokratiskt förfinade och komfortabla men samtidigt så äktsvenskt flärdfria rumsinredningar, under det fröken Amalia inpassar, att en så illusoriskt hemlik möbelexposition som den af Stockholms-handverkarna anordnade aldrig skådats på en utställning, medan fru Anna som god lokalpatriot tycker att de skånska "fabrikörerna" godt tåla jämförelse. Under tiden pratat min vän Johans fru Louise hela tiden om Svensk konsthandverks storartade utställning, där Föreningen Handarbetets vänner, Föreningen Konsthandverk, Jämtlands konsthandverksförening, Giöbels och Svenska slöjdföreningen åstadkommit en ensemble, som enligt henne torde vara rent af öfverjordisk.

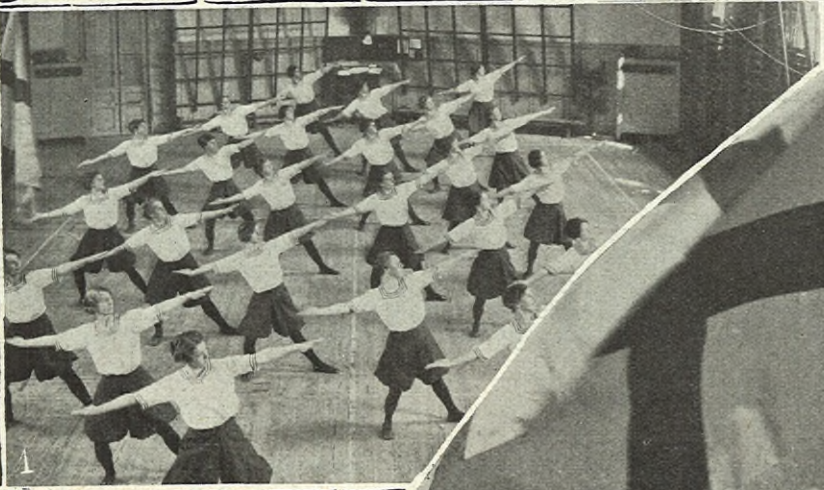
Fru Alice från Lund, som hela tiden suttit tyst, undrar hvarför man inte talat ett ord om "Kulturens" bönader. Fru Elsa försäkrar, att det var just det man nu skulle kommit till, men man kan ju inte nämna allt i ett anddrag. Och hennes make kommer med sitt förlösande ord, då han tryggt uttalar:

— Allt det där får man visst gå och titta på ett grand. BENVENUTO.

Öfverst: Interiör från Stockholms handverkarnes utställning. Till vänster: Från Svenska slöjdföreningens utställning. Till höger: Textilsalen i Nordiska Kompaniets utställning. A. Möllman foto.

"BALTISKA SPELEN"

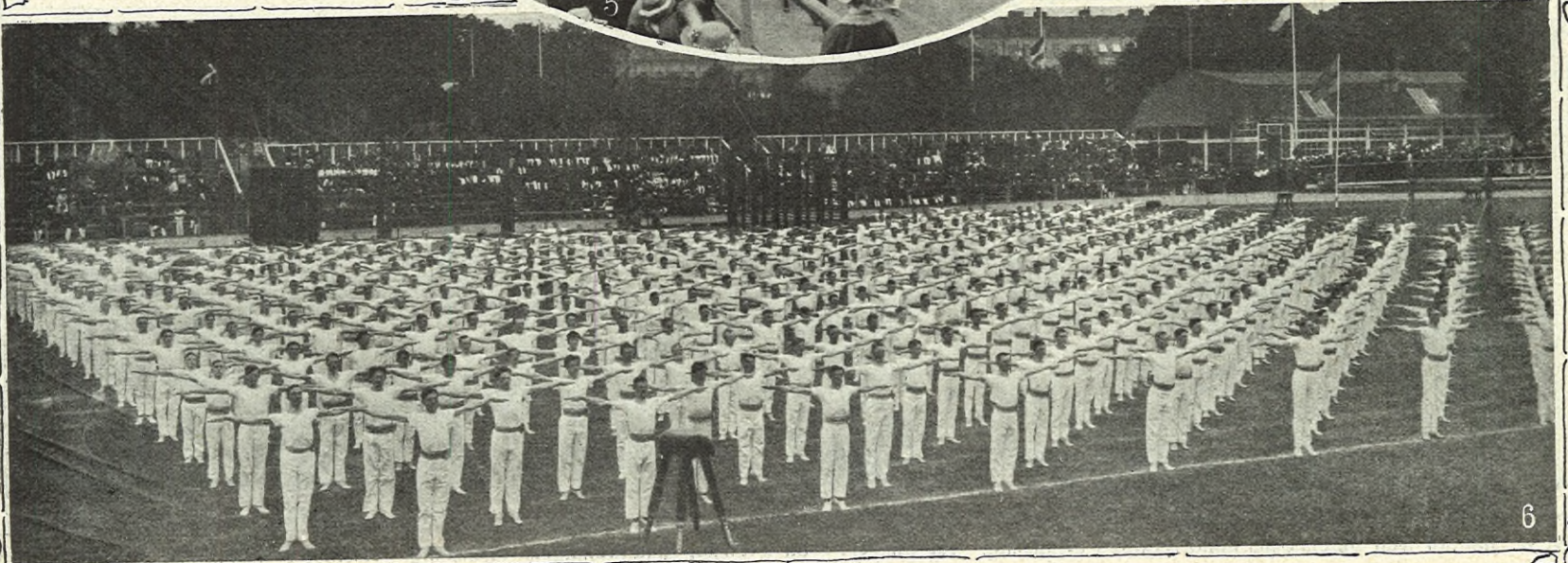
SAMBAND MED BALTISKA UTSTALLNINGEN ÄR som bekant förenad en serie idrottsliga uppvisningar af gymnaster och idrottsmän från samtliga baltiska länder, benämnd Baltiska spelen. Desamma öppnades på Trefaldighetssöndagen med en anslående gymnastikfest å Malmö Stadion — ty väl att märka: den sydsvenska residensstaden har också skaffat sig ett Stadion eller rättare gifvit sin stora idrottsplats

i utställningens grannskap detta namn. Baltiska spelen, hvilka olivvelaktigt komma att utgöra en stor dragningskraft för de utställningsbesökande under sommarveckorna, utgöres dels af gymnastiköfningar 7—10 juni, dels af allmänna idrottstävlingar 28 juni—12 juli och dels slutligen af segling tiden 6—9 augusti. Länets höfding, Robert De la Gardie öppnade gymnastikfesten. Sedan följde defilén af de 3,000 gymnasterna på idrottsplatsen — en grann syn, hvilket också kan sägas om de kvinn-

De baltiska gymnastiktävlingarna på Idrottsplatsen i Malmö. 1. De kvinnliga gymnastikdirektörernas trupp från Gymn. Centralinstitutet i Stockholm, som midtbild truppens fanbärerska. A. Blomberg foto. 2. Landshöfding De la Gardie håller öppningsstalet. 3. De manliga gymnasterna defilerar. 4. Den kvinnliga truppens inmarsch. 5. Smålickornas truppens uppvisning. 6. Den stora manliga svenska truppens uppvisning. R. Küller foto.

liga deltagarnas inmarsch och uppvisning. De Baltiska spelen ha alltså inledits på ett i allo lyckadt sätt, och det är att hoppas att fortsättningen blir lika god.

"KVINNORNA OCH LANDET"

KVINNORNA OCH LANDET är en sammanslutning af kvinnor, som blifvit klarvakna, väckta af den politiska kris, hvilken gått genom nationen som ett svärdshugg. Vintern 1914 har fångat ord, som brukat gå oss förbi, gjort dem levande och lärt oss taga dem till oss som starka begrepp. Vi visste icke att fäderneslandet var något annat än ett namn att klinga vid och nyttja i lyriska tal. Det är öga mot öga med möjligheten af att se det förloradt som vi förstått, att det är vår klenod. Och mer — att det är vårt såväl som männens. Mitt land, mitt kulturarf, det arf min insats skall förbättradt el-

ler försämradt ge mitt barn efter mig. Och vi lärde oss något mer: att detta lands öden afgöras af en folkvilja, som icke tager den minsta hänsyn till kvinnornas synpunkter och kraf. Och det trots att i en mening landet är mer kvinnornas än männens, ty det är ju kvinnorna, som länka generation till generation och på dem ankommer, hvilken anda och kultur ett land äger.

Det kändes bittert för oss att stå utanför, och när vi så under händelsernas gång fingo syn på hvad den folkvilja är, som regerar oss utan att fråga oss, så kommo oss stolthet och ansvarskänsla att ropa till hvarandra: se, vi vilja icke

Från föreningen "Kvinnorna och Landets" studiekurs på Djursholm 5-10 juni 1914. 1. Arbetsutskottet. Sittande fr. vänster till höger: fröken Eleonore Bruno, föreningens ombud i Djursholm; fröken Eira Hellberg, initialivtagaren till föreningens bildande och ordförande i arbetsutskottet. Stående: professorskan fil. kand. Andrea Svedberg, fru Elisabeth Martin, frö-

ken Louise Adelsborg, fröken Elsa Fock och fil. kand. fru Ellen Nordenstrem. 2. Kursen öppnas i Djursholms samskola. Dr. Lydia Wahlström talar om svenskt statsskick. 3. Kapten Liljedahl framlägger Liberala samlingspartiets program. 4. Kursdeltagarna samlade utanför möteslokalen.

Foto för Idun af hof-fotograf A. Blomberg.

längre lyda under väljarskockar, som af parti-piskare likt får drivas hit eller dit. Hvad är vår plikt mot oss själva och landet?

Det var några af oss, som deltog i agitationen för frisinnade försvarsvänners kandidater såväl i Stockholm som under resor i landsorten. Vi färdades genom skogarna till byar och bruk, stannade hos timmermännen vid deras arbete, samlade bönderna i skolor, medan deras lass stodo på vägen och väntade, gingo ur stuga i stuga och talade med både kvinnor och män.

En kontakt uppstod mellan oss och folket. Vi fingo inblick i mycket som hufvudstadsbon ofta ingenting vet om. Vi mötte människor, som i tusende vrår af vårt gamla unga Sverige gingo med längtan efter en form för fosterländskt arbete, som kunde ena i stället för att splittra både hemkvinnor och själförsörjande.

Slagordens makt öfver tankarne hade blifvit den piska, som dref männen till valurnorna. Vårt folk är kunnigt och intelligent, men man kan inte vänta att hvarje svensk man från Ystad till Haparanda skall kunna öfverblicka och bedöma partiprogrammen och deras långt gående konsekvenser. Det blir gifvelvis en eller annan enkel idé, utkristalliserad ur ett valprogram, som blir det bestående.

"Vi ha intet fosterland, hvad f-n skall man med det att göra", säger socialisten. "Vi länka inte bli kanonmat för högern att skicka ut." "Vi finge lika bra under ryssen eller tysken. I Ryssland ha arbetarne mycket bättre än här." "Vi rösta på Branting, för han är karl att hufa åt kungen." "Vi rösta rödt, för högerpatrasket ska lära sig mores."

Vid en såg i Norrland sade en arbetare bekymradt:

"Ja, men det är ändå hårdt att en ska mista alla frisinnade tidningar, om en vill rösta för försvaret."

"Gud får väl hjälpa en mot ryssen," menade en gubbe suckande, "för inte kan jag rösta för ryskeri, innan han kommer."

En agitator hade inbillat dem, att högern finge makten för en oöfverskådlig framtid, om de nu röstade för försvaret, och med högern skulle den frisinnade pressen få sin dödsdom.

"Liberalerna ha förrådt oss åt Ryssland, landet måste ryckas ur förrädhänder."

Den delade eller sammanhängande vinterlinjen blef till: "Tänker du låta din pojk gå och frysa på lägret, du?"

En agitator ljög så groft, att en närvarande åhörare fann sig föranlåten att efter mötets slut fråga, om han verkligen trodde hvad han sade.

"Ja, inte har jag reda på allt det där," svarade han nonchalant. "De ha sagt, att jag skall tala så här, och jag får tio kronor om dagen, så länge jag håller på."

Och alla vi kvinnor, som möttes och skildes under dessa veckor hade en och samma känsla: sorg och förödmjukelse öfver att jag och de, jag älskar, mitt hems framtid, mitt och mina små barns land, vår trygghet, frihet, välstånd skulle bero af folkviljan.

Kanske var taggen skarpare därför att kvinnor funnos, som med hänsynslös energi fordrade, att deras hufvudfråga: kvinnans direkta inflytande på statens ärenden, skulle afgöras före allting annat.

Vi kände, att hade det politiska kulturarbetet före nuet nått kvinnorna så, att det förmått fördela dem någorlunda jämnt inom skilda partier, kunde detta kraf varit det, som uttryckt också våra känslor. Utbytet

hade i så fall varit en principalsaks seger och resultatet att man räknade med ökade väljaresiffror hos alla partier. Men så är det icke. Det är de vänsterliberala eller rättare sagdt radikala och socialistiska kvinnorna, som tillägnat sig den det offentliga lifvets träning, som är nödvändig för att utöfva inflytande. De andra, de nationalliberala och moderata, stå ovana och dröjande bakom. Nyss ha okunniga väljarmassor släppts fram till urnorna, skulle vi nu få nya hopar af lika okunniga väljare plus en extra stark förskjutning åt yttersta vänstern?

Icke så som att männens kunskapsbrist kan öfverträffas af kvinnornas! Men deras myndighet kan så kraftigt föra partipiskan, att vägen sjunker alltför djupt.

Det beslut, som sprang fram hos oss, var därför: gör en insats för att skapa en upplyst folkvilja. Och klart medvetna om att vi kvinnor snarare förr än senare torde komma att som ett partibyte kastas in i det politiska lifvet, vilja vi äfven söka bibringa oss själfva en saklig kunskap om våra och nationens lifsfrågor.

Vi slöto oss samman omkring ett program, hvilket som sin arbetsuppgift har ökadet af den politiska insikten och ett effektivt försvar enligt den militära sakkunskapens oeffergifliga kraf.

De grundprinciper, som i stort ena oss, äro att vi inse och erkänna krafvet på sociala reformer, kvinnans politiska rösträtt och kvinnoarbetets ekonomiska förbättring.

"Kvinnorna och Landet" är icke en bittert kämpande kvinnosaksförening, som hänsynslöst ropar på sin rösträtt. Vi veia, att den är vår med utvecklingens gång, vi veta också, att vår förvärfskamp skapat skilda intressen för mannen och kvinnan, att det är sant, att bland kvinnofrågorna om bättre betalning, bättre lagar, finns k v i n n o f r å g a n om hennes fulla erkännande som jämlike med samma rätt till lifvet och staten. Men spåren löpa icke vidt skilda mot olika mål, de rinna samman i ett. Ty man o c h kvinna reda familj, skapa hem, fostra barn, äro landet. Reformers, orättvisor, som för båda parternas skull måste rättas, egoism, som skall stärfjas, moraliska grundvalar, som skola läggas om — ja, och tusen gånger ja!

Men när vi kvinnor stiga fram för att göra vårt inflytande gällande, göra vi det lika mycket för mannens som för vår egen skull. Dem vi älska äro våra, genom dem lida eller fröjdas vi, drabbar krigsolycka landet, är det oss den drabbar tyngst. Det är lättare stupa för en kula på valplatsen än gå hemma och ängslas och sörja och i fattigdom öfvertaga försörjningsplikten för familjen.

"Kvinnorna och Landet" tillhör icke ett bestämdt parti. Vi vilja organisera kvinnorna till en själfständig, kvinnlig politisk kraft, som året om arbetar på spridandet af opartisk upplysning om dagens frågor, sökande gifva massorna tillfälle till att själfständigt bilda sig sina omdömen. Före hvarje valperiod skall sammanslutningen genom styrelse- och ombudsmöte bestämma om och i så fall hvilket parti den för tillfället skall stödja, det program, som mest närmar sig den grund, på hvilken vi stå. Det torde hända, att endast de stora frågor, som kunna entusiasmera hela folket för eller emot, komma att draga oss in i tillfällig partiagitation.* Det är kvinnornas parlament,

* Då vi icke önska med partivångets långa piska driva en ny folkvilja hit eller dit, ha de lokal-föreningar, som så önska, rätt till passivitet under agitationen.

kvinnornas riksdag, som vi med detta önska grunda, och jag tror att kvinnorna härigenom skola kunna göra sig bättre hörda och bli till mer verklig nytta än blott genom rop på rösträtt.

Det finns nog af splittring, hätskhet och ofördragsamhet. Klyffan mellan de borgerliga och socialdemokraterna blir djupare och bredare. Jag undrar om icke vi kvinnor här kunde slå en bro öfver klyffan? Lugn saktighet, hofsamhet och god vilja att förstå rättmätiga kraf äro klenoder nog så ovanliga sedan februari 1914. Det är också vår önskan att där så ske kan samarbeta med redan befintliga organisationer, att ena mycket af det goda, tåliga, stora arbete, som kvinnor redan utföra för landets bästa. Vi komma dock icke att arbeta för rösträtten. Vi erkänna det berättigade i krafvet, men ägna våra krafter åt det som rör landet i dess helhet, nu främst försvarsfrågan och den politiska insiktens fördjupande.

Endast någon vecka efter föreningens bildande hölls vår första studiekurs i politik i Stockholm. Den upprepas nu på Djursholm, dit deltagare från hela landet med storartad gästfrihet inbjudits för en vecka. Dr. Lydia Wahlström har hållit fyra föreläsningar om statskunskap, historia och andliga strömningar i politiken på 1800-talet samt två föreläsningar om kvinnorörelsen. En representant från hvarje politiskt parti har framlagt sitt partiprogram, som kritiserats af någon motståndare: dr. Hildebrand talade å högerns vägnar med kvinnliga opponenter, kapten Ernst Liljedahl å liberalernas med lic. Nordenstreng och löjtnant B. Swartling som opponenter. Red. Z. Höglund, soc.-dem., med dr. Arne Forsell som opponenter. Kursdeltagarne fingo dessutom sända fram skrifna frågor och göra egna diskussionsinlägg. Vidare har gifvits en kurs i mötesteknik: Hur man skall hålla föredrag och leda möten. Dr. John Nilsson har föreläst om prop. valmetoden och kommunal rösträtt, kapten B. Zander om sjövapnet, dess betydelse, brister och kraf, löjtnant Segerstråle om landförsvaret, Elin Cederblom om hvad kvinnorna kunna göra för försvaret, dr. Verner Söderberg om Det moderna Finland.

Föredragen utkomma i tryck och kunna rekvireras från föreningens byrå.

Kursens sista dag var anslagen åt riksdagsbesök, hvarvid föreningen disponerade en läktare i hvardera kammaren. Därefter intogs gemensam middag å Royal, där tal höllos och skålar växlades.

Några af kursdeltagarne komma att under sommaren resa och upprepa kursen i landsorten. Föreningen utsänder talare på begäran. Exp. är Vasag. 3, öppen 11—3 med R. T. 146 58, A. T. 287 57. Medlem kan enhvar kvinna bli, som fyllt 18 år och insänder lägst 1 kr. i årsafgift.

Det är vår afsikt att nå de nationalliberala och moderata kvinnor, som dröja bakom, och lära dem att offentligt och enskildt kunna göra sin öfvertygelse gällande så att, som redan är sagdt, när ögonblicket kommer, det finns mer jämvikt än nu på vägen.

Vilja ni icke alla, hemkvinnor såväl som själförsörjande, kvinnor af folket såväl som af de högre samhällsklasserna, vara med att hofsamt och sakligt sluta upp kring landets stora frågor? Att sprida politisk kunskap till dem, som bestämma öfver oss och de våra? Att göra en insats, som starkare leder landets öden i trygga banor?

EIRA HELLBERG.

Spalten om böckerna.

DE STARKASTE ORDALAG har en bok, Firman Åbergson af en debuterande pseudonym Erik Fahlman, höjts till skyarna i en del af pressen. Nyfiken skyndar man att öppna boken, som fredligt fått ligga ett par dagar på bordet, för iakttagande af oväldig fågordning, och när man läst ut, har man, dels af läsningen själf, dels af den utomordentliga lofsången, hvilken bildade dess bakgrund, osökt fått anledning till litet eftertanke. Ty hvad är då denna Firman Åbergson? Kort sagdt, är det verkligen nödvändigt att stiga fram och hälsa en ny Johannes med förnyade hymner?

Ack, nej! Firman Åbergson är en i många stycken bra bok och ett utslag af en ganska originell berättartalang, dock inte utan medläflare i den vägen, äfven hos oss. Den är, i stort sedt och för att ge min läsekrets någon orientering, om så önskas, sagan om herr fiskhandlaren Wilhelm Åbergsons uppkomst i världen från intet och till rikedom och makt, samt om hans lif intill cirka 50-årsåldern, då han mognat för ett själfvaldt otium och bereder sig att börja njuta detta.

Boken begynner anno 1865, och herr Å. är just då hunnen till sagda hedervärda pensionsålder. Vi finna honom, i en tillfredsställande exposé, på trappan till sin bod, och strax därefter sittande vid sin kvällsvard, som intages på tu man hand med inackorderingen, "firmans ögonsten", en brunögd gymnasiist, i hvilken vi, på grund af den omsorg med hvilken han presenteras, förhoppningsfullt möte en intressant första-plansfigur. Men redan efter några sidor slår författaren back och börjar rekapitulera. Han för oss tillbaka till herr Åbergsons barndom, som vi egentligen föga frågade efter, när vi sågo den store mannen i hans prydliga blomning, och där han dessutom nu får lefva en skuggas lif, medan åtskilliga komparser af varierande värde breda ut sig, och där ögonstenen, såsom varande ännu ofödd, naturligtvis inte alls kommer med. Och sedan räcker rekapitulationen så godt som boken ut. Vi lämna i sinom tid de ganska roande barndomskomparserna att försvinna på dunkla vägar, och vår Åbergson blir åter hjälte; och så följa vi, under diverse utläggningar hit och dit, hans öden, tills vi mot bokens slut ändtligen äro tillbaka vid begynnelsepunkten, anno 1865, och bevittna, utaf sedt, just ingenting mer än att några obehagligheter uljännas, och att herr Åbergson får hopp om en arfvinge i sitt, till hans sorg, länge barnlösa gifte! Under tiden har förf. alldeles glömt bort "firmans ögonsten", och vi med honom, så att när denne yngling ånyo framskymtar, visserligen blott i en modest statistroll, men liksom glad att ändå få vara med igen, möta vi honom endast med liknöjdhet.

Bokens komposition och sammanhållning äro som man af det ofvan sagda kan förstå, jämmerligt lösa. I detta afseende har dock Erik Fahlman geniala och berömda företrädare, och vi skola inte vara pedantiska. Men hjälteens lefnadslopp och utveckling, som ju ändå äro bokens hufvudtema, komma oss dessutom så fragmentariskt tillhanda, stundom med oformlig plats tillmätt åt episoder eller skildringar af föga nödvändighet för totalbilden och i och för sig af ofillräcklig glans, medan stora lufs- och gärningsafsnitt i stället expedieras i tysthet, att summan blir oss ett intryck af anteckningar, gjorda då och då, under åtskilliga år, af en originell amatör och en vacker dag sammanförda, i

bästa uppsåt — men utan tanke på hvad som slulligt och innerst var meningen, och, hvad värre är, utan den allbetvingande snillerikedom, som gör till och med en dylik mening öfverflödig!... Ty kulturmålning enbart vilja de väl knappast nöja sig med att ge, dessa sidor, trots diverse inströdda aktstycken och profbitar; och som människo-framställning stanna de vid det allför summariska. De äro noter, kåseri, skiss; men intet verk. Särskildt t. ex. hjälteens tvenne hustrur äro märkligt lättvindigt undanstökade, till saknad för läsaren, ty de ha bägge förutsättningar, n:r 1 som saffig ragata, n:r 2, den milda Märta, som en hvardagens goda fé, omskimrad af stilla poesi. Åbergson själf, sedd såsom bred svensk figur, godmodig, jättestark, klok, ja, bondslug, men rättvis, kvarlämnar, som sig bör, det bestämdaste minnet. Något nyfynd är han ej, men obestriddligen tvärfäktad och en grann karl, utan onödiga förvecklingar i idévärlden. Också hos honom lida vi dock af den ojämna, styckade framställningen, af den nästan totala bristen på dialog. Det blir förnämligast en stor slagsmålsscen, nästan oväntadt ypperlig och lefvande, som ger boken dess verkliga resning.

Så jag målar, donna Bianca, ty det roar mig att måla så!

Nåväl, det har roat herr Erik Fahlman att skriva, och detta, att det sannerligen så innerligt roat honom, ger boken allra största delen af den charm, den gifvetvis besitter. Man har stundom, ni och jag och alla, i lifvet träffat någon af dessa berättare, som ur ett rikt minne och god naturlig fantasi skaffkammare, från sitt soffhörn, kvällen lång, för en tacksam vänkrets leverera historier, beskrifningar, erinringar. Allt är inte lika roligt, nej, men ni tycker nu om berättarens ton och är ganska tacksam ändå. I släktskap med dessa herrar, af hvilka det ju ingalunda alltid går tretton på dussin, står Erik Fahlman närmast. Han har i sitt gemyt en kärna af äkta svenskhet, af hvilken han ger med sig åt sina skisserade gestalter — inklusive de dråpliga taltarne! — och han blir oss en angenäm, ibland helt fängslande, jag hade så när sagdt personlig bekantskap, och vi träffa honom gärna åter en annan gång, om så faller sig... Men därifrån och till att utropa Firman Åbergson som diktverk i högre mening, eller ens som ett fullödigt litterärt arbete, är långt. Öfverdrifter i den vägen — och särskildt gentemot en debutant — endast tjäna till att vilseleda allmänheten, som är bättre värd, misskreditera kritiken, som borde vara bättre värd, samt göra författaren själf hvarken nytta — eller nöje, vill man hoppas!

MARIKA STJERNSTEDT.

En blind om de blinda och en blind öfversättarinna.

Elin Hök.

PSYKOLOGISKT INTRESSE skola ju vi svenskar sakna, säges det, men det tyckes åtminstone, att intresset för våra medmänniskor stiger, då vi få tänka på dem i grupper. "Social" är lite hvar och diskuterar man och kvinna, öfverklass och underklass och hvad därtill kan anknytas. Men på hur många sätt är ej mänskligheten genomkorsad af skarpa gränser som skilja undan en flock ifrån de andra, göra

dem till någonting särskildt för sig och förutbestämma den till livsvillkor och öden af sin egen art!

De blinda! — Det är just nu en lämplig tidpunkt att minnas dem. Blindföreningen i Sverige har i dagarna firat sitt tjugofemårsjubileum och kan se tillbaka på ett beundransvärdt och välsignelsebringande arbete. I bokmarknaden har till detta jubileum utom en vacker festskrift också utkommit en liten bok af stort, kanske ej litterärt, men desto mera stoffligt intresse. Det är en bok om blinda, skriven af en blind och öfversatt från franskan af en blind.

Författaren är Maurice de la Sizeranne. Själf blind för han oss omkring i de blindas värld, en säkrare vägvisare än någon seende och en osvikelig slagruta för källsprången i de blindas psyke.

Hvilken skef bild gör man sig ej lätt om den blinde! Vi föreställa oss honom kanske som en eländig stackare, genom sin olycka beröfvad inte bara sin syn, utan större delen af sin mänskliga intelligens, som en stympad, ofärdig varelse, blott värd vårt medlidande. Denna uppfattning vet M. de la Sizeranne vederlägga. Han visar oss hvilka reserver af glädje och lycka den mänskliga naturen har att tillgå, då olyckan inträffar. Fonder af rikt inre lif kunna öppna sig för henne, då det yttre höljes i mörker, och hennes andra sinnen kunna finna utvägar för att ersätta det, som är borta och kommunicera så fullkomligt som möjligt med yttre världen.

"Den blinde är själfvisk" — "den blinde är glad" eller "den blinde är sorgsen", sådana uttryck får man så ofta höra, och för den som ej närmare känner till saken är det så lätt fälla ett generellt omdöme om hans karaktär och lynne. Men de blinda äro ej mera lika hvarandra än andra individer, som man fört hop till en grupp, därför att de ha samma sysselsättning eller yrke eller annan yttre likhet. Och det enda drag vi med rätta generellt kunna tilldela dem är den heroism i livsviljan, som man finner hos alla dem som olyckan träffat och som dock lefva med glädje.

Första delen af Sizerannes bok handlar om den blindes psykologi. Därefter talar han om blindskolorna. Här få vi närvara vid den blindes moraliska och intellektuella uppfostran, vi få höra hur han undervisas i musik och hur han lär sig ett yrke. Och slutligen då hans uppfostran i skolan är fullbordad, få vi se honom ute i lifvet, besöka honom i hans hem och iakttaga honom i hans arbete i fabriken.

Det var många blinda, som författaren gjorde oss bekant med, blinda af alla samhällsklasser och yrken; husmodern, skulptören, pianostämmaren, bokbindaren bl. a. Jag skulle vilja presentera ännu en, en ung svenska, öfversättarinna till denna lilla bok, hvars varma intresse och starka arbetslust vi ha att tacka för, att den är tillgänglig på svenska. "Men hur är det möjligt öfversätta, då man är blind?" frågar någon. Den som sett Elin Hök i hennes arbete vet, att detta kan gå för sig, men han är ej mindre imponerad för det.

Högst uppe i ett gammalt hus i gamla staden finna vi henne sysselsatt med sitt arbete. Det är just ej så mycket luft i Svartmangatan, men så högt upp fläktar det friskt genom det öppna fönstret, där Elin Hök med stolthet visar oss ett par blomsterkrukor. "Det är några exotiska frön, jag sått, men ännu ha de ej kommit långt, bara några fina gröna strån," säger hon, och det är att märka, att hon talar mycket om färger, enär hon blef fullständigt blind först för några år sedan.

Men vi intressera oss mest för hennes öfversättningsarbete, och hon visar oss nu en gigantisk hög af fransk-svenska lexika på blindskrift, stora som gamla folianter. Det är intet lätt arbete att slå i dem och med fingret följa längs spalterna. Boken, som skall öfversättas, är också tryckt på blindskrift. Öfversättningen upptecknas sedan med ett spetsigt stift i punkter på papperet och renskrifves slutligen på vanlig skrifmaskin.

Elin Hök är småländska och har tydligt ärfvt

Sju noveller om "de själf försörjande".

VII. I ANDRAS HUS.
Af SIGNE BJÖRKLUND.

(Forts.)

LISA RACKTE HONOM HANDDUKEN, alltjämt med iakttagande af två-stegs-afståndet.

"Hvarför är du så stramt jämt? Nog kunde jag väl få en liten kyss," sade han och försökte fånga henne.

Men hon sprang undan.

"Nej!" ropade hon. "Det är bäst att herrn aktar sig." Och i ifvern spände hon fingrarna precis som klor.

Den unge mannen skrattade harmset, kastade ifrån sig handduken och gick.

Hon såg med flammande ögon efter honom. Men när dörren smällt igen, lutade hon hufvudet mot den kalla stenväggen. Det bullrade i tinningarna och bröstet häfdes, men inga tårar lisade hennes vånda.

Att han icke kunde låta henne vara i fred! Hon gick aldrig säker — måste vara på sin vakt jämt. Men hon skulle stå på sig. — Att låta honom få en kyss borde väl icke varit så farligt; men hon kände, riktigt, att om hon gjorde ett medgifvande, blefve hon snart tvungen till flere. Och just genom sitt motstånd fick hon hjälp till ståndaktighet. Så länge hon icke gaf sig i den lufva leken, visste hon ej hur roligt det skulle vara. Och så länge hon icke såg Hugo med kärlekens ögon, kunde hon betrakta honom mera kritiskt. —

Någon gång, när Olga hade tid, brukade hon hjälpa Lisa vid poleringen, och under dessa gemensamma arbetstimmar hade mellan de båda flickorna, så olika till ålder och lynnen, knutits vänskapsband.

Den äldre höll af Olga som en liten syster, den hon ibland måste varna för de farliga frestelser af många slag, som hon förstod måste ansätta en så vacker flicka. Hon glädde sig öfver denna friska ungdom och stred tappert för att aldrig gifva afundsju-kans svartalga rum, hvilken hviskade till henne, att Olga kokefetterade för både husbonden och gesällen, och att den adertonåriga skönhetsens behag drog en viss ung mans hjärta ännu längre än förut från henne, Lisa. Hon älskade nämligen af hela sin varma själ Verner Arvidsson, med hvilken hon varit kamrat i tio år på Rosendals verkstad. Och hopp-lösheten gaf åt hennes lilla ansikte ett rörande vemodigt uttryck.

Olgas moderliga instinkt utvalde till föremål för hjärtats ömhet främst det svaga, det hjälplösa eller i världen föraktade; därför höll hon af Lisa. Men äfven kände hon det för egen del godt att ha henne att trygga sig vid och saft gärna och lyssnade till hennes långa tal. Ty den fattiga Lisa var rik på erfarenheter — och ord att beskrifva dem.

De sutto en dag tillsammans och filade med hvar sitt polerstål. Det hade mot vana varit länge tyst.

Olga blef trött. Hon lät handen sjunka i knäet och luffade ut genom fönstret. Det var en tidig vårdag med blåst och korta glimtar af sol. Från sin plats såg hon endast ett stycke af himlen med de flygande molnen. Ett par måsar kretsade högt uppe. — En stormande värkänsla betog henne: hon tyckte, att hon ville lyfta vingar och flyga, hon med.

Plötsligt sade Lisa: "Ja — nu är det slut med skridskoisen. Hvad skola då småflickorna hitta på att roa sig med?" — Det var fröknarna Rosendal hon menade.

"Å!" svarade Olga och tog åter till stålet, "nu är ju karnevalstiden. Nu gå de på maskerad hvarenda lördagskväll, och för öfrigt ha de hela veckan bestyr med sina klädningar!"

"Och Olga får sitta hemma i spiseln, som Askungen!"

Lisa smålog vänligt mot sin lilla kamrat.

"Pytt!" sade Olga. "Det behöfver jag inte. Herr Hugo har flere gånger frågat, om jag inte vill följa med honom på karneval."

"Gör inte det!" varnade Lisa. "Sådana där nöjen kunna lätt dra en i olycka. Jag kände en flicka —"

"Nej, jag tänker inte," sade Olga. "Jag vet nog, att det kan vara farligt — och häromdagen, när hr Hugo låg åt mig, såg Arvidsson så allvarsamt och strängt på mig, att jag miste lusten. Säg, fröken Lisa — har han inte haft fästmo, Arvidsson?"

Olycklig kärlek står liksom skrifven i en människas ansikte. Olga hade förstått, att den tystlåtna arbetaren haft sin hjärtehistoria, fastän den var utagerad innan hon kom till Rosendals.

Lisa skiftade färg. "Jo," svarade hon, "det var just henne jag tänkte på. Hon var då ett lifet troll. Inte tyckte jag, att hon var särskildt söt heller — fast Verner var kär som en tok. Hon var serveringsflicka. Det tyckte han inte om; hon blef ju aldrig ledig, hvarken hvardag eller söndag — och för resten var han rädd för hennes moral. Många gånger borde lära ett handverk, som — som jag. Men det föll icke Frida i smaken. Hon var lätt på tråden och trufdes med sitt yrke. Och så var hon ute och roade sig om nätterna. Nå — en vacker dag — eller natt — råkade hon i olycka för en ung herre i tullen. Han brydde sig förstås inte ett dugg om henne sedan. — Men Verner höll i sig. Och hans mamma, som bor någonstädes utåt Enskede, tog hand om barnet."

Olga hade lagt bort arbetet och satt med sänkt hufvud. Hennes kinder brände. Hon blygdes å den andra flickans vägnar. — "Och sedan?"

"Ja — knappt var hon fri från omsorger, förrän hon ställde sig lika illa igen. Och nu är det då slut mellan henne och Verner. Hon är borta; jag vet inte hvar hon finns. — Det är synd om Verner — en så bra gosse, sköt-sam och hyggelig på alla vis!"

Olga hörde tankspriddt den andra lifligt skildra Verners fullkomligheter. Men hon tänkte icke därpå. Hennes hjärta ömmade för den stackars flickan, som "ställt sig så illa". — "Stackars Frida! Stackars Frida!" upprepade hon för sig själf och blef ömsom kall och varm. Hvem visste, hvad hon haft att strida emot? Men naturligtvis hade hon varit lätsinnig. Man skall aldrig ge sig i lag med någon, som icke tydligt och rent säger, att han vill gifva sig. —

Plötsligt stod fru Rosendal i dörren. Hon såg ogillande ut, när hon fann Olga sitta med händerna i knäet, och skickade henne ut att börja rusta till middagen.

I verkstaden hängde Hugo borta vid fönstret och gjorde ingenting. Han fick det förstås gärna för sin mamma. När Olga gick igenom, vände han sig om och kastade bakom Verners rygg en slängkyss till henne. Men hon låtsade icke se det. (Forts.)

Iduns Årstanummer,

innehållande intressanta skildringar och vällyckade bilder från kvinnornas "Årsta" på Baltiska utställningen, utkommer i nästa vecka.

sin ras' ordspråkblifna energi och idoghet. Redan vid födseln var hon blind på ena ögat, och under uppväxten och skolåren i Kalmar flickskola försvagades det andra allt mer. Efter slutad skolgång följde för henne ett par bittra och svåra år, då synen blef allt sämre och hon från att åtminstone ha kunnat skilja ljus från mörker ej längre urskiljde någonting. Hon stod också plötsligt ensam i världen, hennes mor hade nyligen dött och inga anförvanter hade hon.

Sedan blef hon satt i tillfälle att komma till Stockholm. Hon hade en brinnande lust att utvidga sina kunskaper och fick hjälp att hålla sig med lektris ett par timmar om dagen och studerade nu på egen hand, mest de gamla kyrkofäderna och Österlandets filosofi. Snart blef det emellertid nödvändigt, att hon började förtjäna pengar. Kyrkofäderna fick hon lägga åsido, och hon lärde sig maskinskrifning och att fläta korgar och binda kvastar. Förtjänsten på det sistnämnda var emellertid dålig, och tillgången på skrifgöromål var också dålig. Arbetsillfällena för bildade blinda i Sverige äro mycket få, och Elin Hök har fått känna det. Några berättelser och noveller, som hon fått in i tidningar, ha hjälpt henne en bit på väg. (Denna tidnings läsare minnas kanske en novell af henne i Idun för något år sedan.)

Så har hon tillsvidare ett par timmars arbete dagligen på Blindbiblioteket, och nu sist har hon fått öfversätta Sizerannes bok. "Så det går nog," menar Elin Hök. Och snart lämnar hon för en tid Gamlesta's solfattiga gator och får komma ut i skärgården och känna solskenet på sina kinder och höra vattenplask och fågelsång.

EDIT ALMÉN.

Från scenen och estraden.

MAJ GICK UT UNDER SANG. FÖRträffligt samsjungna manskörer utförde ett antal af vår fonlitteraturs friska och nationella kvartettkompositioner från nu och fordom — alla dessa som genast finna resonans i åhörarnes bröst och som genom sina lifliga eller känsliga melodier höra samman med naturens vårliga festdräkt.

Först kom Stockholms sångarförbund, 300 man under herr Axel Nylanders ledning, hvars konsert i Auditorium till förmån för Dagens Nyheters dagskolonier gaf ett resultat, som både konstnärligt och ekonomiskt kan kallas förträffligt. Körens i och för sig välklingande sång fick ökad relief genom de medverkande solisterna fröknarna Rosa Grünberg och Ruth Whitefield samt hr Svedelius. Nästa konsert hölls i samma lokal af Svenska pariskören 1914 på deras genomresa till utlandet. Det blef "Orfeus sjöng", "Djupt i hafvet", "Hej dunkom" och mycket annat af den välkända stamrepertoaren från Fyrisvall. Den evigt unge d:r A. M. Myrberg hade komponerat en ny vårsång, som ådagalade 80-åringens oföränderligt ungdomsfriska håg. Körens röstmaterial var genomgående klangskönt och samsjungningen under stadsingenör G. Hultquists mera metodiskt än medryckande förda taktpinne lofvade godt för framgången ute på kontinenten. Körens solister voro d:r Hybbinette och operasångaren Wallgren, hvilkas härliga röster nog komma att tjusa både parisare och engelsmän. D:r H. sjöng dock betänkligt falskt på auditoriekonserten, men det kunde ju bero på en tillfällig indisposition.

Djurgårdsteatern, hvilken nu så godt som ensam representerar hufvudstadens aktiva teaterlif, har börjat sommarrepertoaren med en s. k. lustspelsoperett "Som i ungdomens år", importeradt berlineri, omsatt i stockholmeri af Algot Sandberg. Clownkomik och sentimentalitet i lämplig blandning, åtskillig meningslös dans och som bönan i gröten en och annan mustig replik utgöra ingredienserna i detta opus, hvarmed Stockholm skall uppbyggas under juni—oktober. Nå, det går kanske tack vare fröken Sicken Castegren och herr Gustaf Hjorth, som båda äga ungdomens charm och publikens sympatier. Men stycket är, oss emellan sagt, ett nytt bedrägligt bevis på smakens dekadans.

ARIEL.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik, medför enl. kongl. maj:ts medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet. Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. Dr J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut,

längsta o. fullständigaste specialkurs i

Sjukgymnastik o. Massage, börjar nästa läsår den 15 sept. Elever beredas tillfälle att dessutom afgiftsfritt deltaga i den extrakurs i maskinell gymnastik (Zander-Herz), hydro- o. elektroterapi m. m. samt språk som under sommarne pågår vid **Medico-Mekaniska Gymnastik-Institutet i Bad Reichenhall** (Bayerska Högälperna) Mellaneuropas största och modernaste luftkurort. **Begär utförligt prospekt!**

Kurs i Massage o. Sjukgymnastik,

meddelas under sommar. **Dr Köhlberg o. Dir. Segerdahl,** Tegnérgatan 23, Stockholm. Begär prospekt. Ettårig kurs börjar d. 5 okt.

Rysk Fräkenpomada,

fullt oskadligt, storartad effekt, kr. 4,50 + porto (diskret försändning) endast i

Franska Parfymmagasinet, Hoflev, 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Inga gråa hår

erhåller den, som använder den sedan öfver 30 år öfver hela världen välkända

Royal Windsor

(giftfri) Intet färgämne. Försändes diskret, kr. 5 + porto.

Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Eksem. Tillförlitligt medel mot grumlig hy, bölder, finnar, eksem. Många int. af ansedda o. trovärd. pers. 40-årigt eksem botadt. 3 kr. sats. Diskret. **Fru Ina Göthe, Falun.**

MAL!

Efter Fanny Gelins affärsmedlæggelse finnes det välkända o. väldoftande malpulvret endast i Anna Carlssons Parfymmagasin, Hamngatan 12.

OATINE är ren hafreextrakt. För dålig mage ordinerar hafregröt; för dålig hy **Oatine hafrecreme,** som rener porerna, aflägsnar fräcknar och finnar samt gifver huden ett ungdomligt friskt utseende. Akta **Oatine-Creme i hvit burk** med grönt lock: pris 1.50; 4-dubbel inneh.: 5.-. **Oatine-Snow** 1.50. Finnas öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Birgerjarlsg. 16 o. Drottningg. 63, Sthlm.

Billiga automobiler. Små lätta automobiler 7-15, 16 o. 22 hkr. Idealbilen för sportälskande damer o. ungdom. Begär prislista.

Ing. Joh. Svenson, Kocksgat. 26, Stockholm, Sö.

Världens bästa och i bruket billigaste tvätt- och rengöringsmedel heter **"Wyandotte"** Gör allt i hemmet sanitärt rent i högsta grad. Partilager hos **Varuhuset Nylén & Co., Sthlm 1.**

EAU DE QUININE KRONAN AF ALLA HÄRVATTEN **ED. PINAUD** 18, PLACE VENDÔME PARIS Bevarar o. stärker härväxten. **FÅS ÖFVERALLT ED. PINAUD**

Edla Carlssons Privathotell rekommenderas. Elektr. belysning och Rikst. i alla rum. Rum fr. 2 kr. **Frukostar o. Supeer serveras. Birgerjarlsg. 8, Stockholm.** (Röd, grön o. gul spåravn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 69. Allm. 125 39, 195 19.

Djursons Sjukhem beläget i vacker skogrik trakt å egendom Öfver Jariva, emottager nervsjuka, pris från 100-150 kr. pr mån. Ref. Professor Lennmalm, Sthlm, Professor Frey Svensson och Doktor von Bahr, Uppsala. Post- och telegrafadress Jariva. Rikstelefon Ulriksdal 52.

Göteborgs Nya Husmodersskola,

S. Allégatan 2 A. Rikst. 10624. **Husmoderskurser** på 1 o. 2 term. med början i jan. o. sept. Grundlig och praktisk undervisn. i enkl. o. fin. matlagn., bakn., konserv., dukn., serv. m. m. rengöring (obs! största delen av rengöringsarbetet överlämnas efter de första veckorna åt tjänarinnor); linnesöm utan träckl. (varje elev disp. en symaskin); tvålshallsbokf. o. -beräk.; hälso- o. sjukvårdslära; barnavård, prakt. o. teoret. (valfr.) **Kortare kurser** i matlagn. o. linnesömnad f. m. eller e. m. Prospekt o. upplysningar på begäran.

Elvira Friberg, f. d. lärarinna vid Fackskolan för Husl. Ekonomi, Uppsala. **Hildegard Friberg,** Utexaminerad lärarinna i huslig ekonomi.

Nobynäs Hushållsskola.

Hösttermin 1 sept.-15 dec. Bildade flickor mottagas å **Nobynäs Herrgård,** bel. i vacker trakt å småländska höglandet, 7 min. från **Stjärneborgs** anhaltstation, linjen Stockholm-Malmö. Grundlig undervisning i hushåll och slöjd meddelas af **skickliga, examinerade lärarinnor.** Godt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan **Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinmaryd.** Rikstelefon 5.

Andrea Eneroths Handarbetsseminarium,

Kommendörsgatan 32, 1 tr., Stockholm. Allm. Tel. Östern. 16 18

Högre, af Kongl. Maj:ts godkänd lärarinneutbildning. Kurser på två, tre eller fyra terminer. Utförliga prospekt sändas. Mottagningstid till den 15 juni dagl. kl. 12-1. **Skrifflig ansökan bör insändas före 1 juli** under ofvanstående adress.

Helsingborgs Husmodersskola,

Drottninggatan 13. Rikstel. 1956

börjar ny kurs den 15 sept. Teoretisk och praktisk undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och alla inom ett hem förekommande göromål samt handarbete och linnesömnad.

Konserveringskurs börjar den 24 aug. Skolan har tillerkänts 1:sta pris för inläggning av konserver. Prospekt och upplysningar på begäran.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Lärarinnekurs i **mallagning och handarbete** börjar 1 sept. Anmälan göres före 1 juli.

Lärarinnekurs i **mallagning och landthushåll,** med 2 term. i Fackskolan o. 1 år å Skolans landtgård, börj. d. 1 sept. Anmälan före 1 juli. Anmälan till den **Lärarinnekurs** (endast för skolkök) som börjar i jan. 1915 insändes före 1 nov.

Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad, hälso-lära och barnavård, närmast afsedd för flickor med högre skolbildning. Börjar den 1 sept. Elever få plats i Husmoders- och Specialkurserna samt Yrkeskursen i den ordning de anmäla sig.

Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning och barnavård börjar den 20 aug. Anmälan helst före 1 aug.

Praktisk Yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar 20 aug.

Barnavård, teoretisk-praktisk, i Fackskolans barnhem 1-3 mån.

Landthushållsskolan å Kumlan börjar sin höstkurs 1 aug. (vinterkursen börjar 15 nov.) Friplatser och statsunderstöd för elever å Kumlan. Tryckt program på begäran gratis och franko.

Program 22 och 23 gälla. Inspektor: **Professor O. Hammarsten.** Föreståndarinna: **Fröken Ida Norrby.**

FLORODOL-TVÅLEN Säljes öfverallt **FLORODOL TVÅLEN** å 60 öre

förlänar sammetsmjuk, smidig och vacker hy, gör hals och händer hvita och mjuka. **Parfymeri FLORA, GEFLE.**

CHESEBROUGH'S Vaseline Inregistr. Varumärke.

"Den bästa vän, du någonsin kan få."

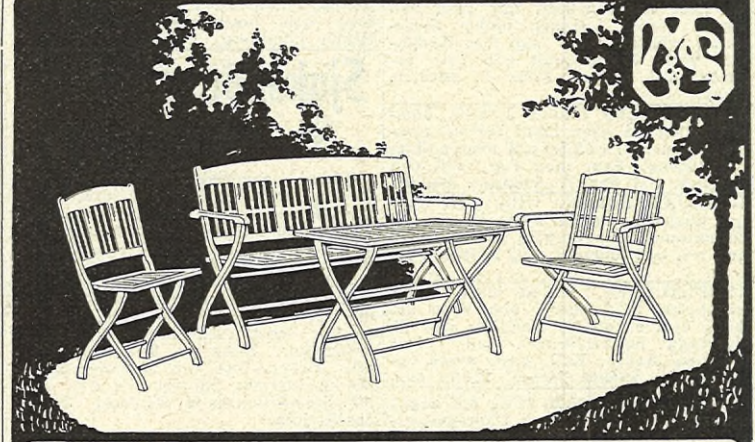
Med detta underbara preparat kan du lindra och bota många krämpor. En liten burk **Chesebroughs Vaseline** kostar endast 25 öre och befriar dig från skroflig hud, smärre sår och brännskador, och, om du låter en liten smula smälta i munnen, lindrar det hosta, heshet och inflammation i halsen.

Det är fullkomligt utan smak.

Hvarje apotekare såväl som större kemikalie- och parfymaffärer hafva det till salu, men se noga efter, att fabrikan- teus namn **Chesebrough Mfg. Co. New York. U. S. A.** återfinnes på hvarje förpackning.

Filial i **London,** 42 Holborn Viaduct. **Var försiktig med efterapningar. De skada i stället för att hjälpa dig.**

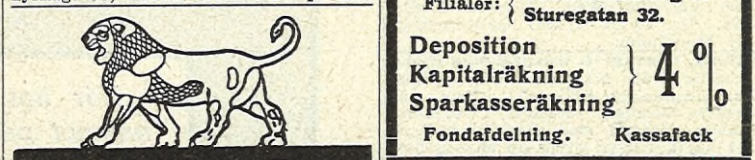
Det bästa för barnens hud.

TRÄDGÅRDSMÖBEL Modell **"REKORD"**. **MYRSTEDT & STERNS A.-B.** KUNGL. HOFLEVERANTÖR. **STOCKHOLM.** Katalog på begäran.

Mot armsvett

är **Inox-puder** handels bästa och mest ofarliga medel. Borttager fullständigt alla med armsvett förenade obehag. Fås på apotek, kemikalie- och parfymaffärer. Till landsorten mot postförskott. **Inoxfabriken, Brännkyrkag. 38, Sthlm.** Pris 1 kr. pr ask.

Ferrin Fås på apoteken. **Bästa järnmedel utmärkt styrkande.** Apoteket **Lejonet, Malmö.**

Den berömda "Huanaco" **Cacaon 2.90 kg.** är ovillkorl. största fördel att använda. **Percy F. Lück & Co H. A.-B.**

Annonsera i Idun!

SKÅNSKA HANDELSBANKEN. **Fonder 21,200,000 kronor.** Stockholmskontor: **Arsenalsgat. 9.** Filialer: **Södermalmstorg 8. Sturegatan 32.** Deposition Kapitalräkning Sparkasseräkning } **4%** Fondafdelning. Kassafack

EXCELSIOR är den yppersta **GUMMIKLACKEN**

Idun utgifves denna vecka i A och B. Wilhelmssons Boktr. A.-B.; Sthlm; 1914.